

Petak, 8.april 2005.
Svedok Peter Bouckaert
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 14.20 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Gospodine Shin?

TUŽILAC SHIN: Hvala časni Sude. Tužilaštvo je sada spremno za svog sledećeg svedoka.

SUDIJA PARKER: Molim da se uvede svedok.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA PARKER: Dobar dan gospodine.

SVEDOK: Dobar dan.

SUDIJA PARKER: Molim vas da pročitate ovu svečanu izjavu sa kartice koja vam je sada data.

SVEDOK: Svakako. Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Hvala vam puno. Izvolite sedite.

SVEDOK: Hvala vam.

SUDIJA PARKER: Gospodine Shin?

TUŽILAC SHIN: Hvala časni Sude.

svedok Peter Bouckaert

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC SHIN

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, pošto vi i ja govorimo isti jezik, želim da vas podsetim da je potrebno da govorimo malo sporije kako bi prevodioci mogli da nas prate. Isto tako, malo pričekajte pre nego što odgovorite na pitanje, a ja ću takođe napraviti kratku pauzu posle svakog vašeg odgovora pre nego što pređem na sledeće pitanje. Da li ste razumeli?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, razumeo sam..

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Molim vas da kažete Pretresnom veću vaše puno ime i prezime?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Peter Norbert Bouckaert.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kad ste rođeni?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Rođen sam 14. jula 1970. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A gde ste rođeni?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U Louvainu, u Belgiji.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koje jezike govorite?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Flamanski, francuski i engleski jezik.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Sada ću da vas pitam o vašoj dosadašnjoj karijeri. Recite nam prvo molim vas o vašem obrazovanju?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Diplomirao sam na Kalifornija Univerzitetu u Santa Barbari 1993. godine sa zvanjem pravnika za društvene i Afričke studije. Posle toga sam bio na Pravnom fakultetu u Standfordu gde sam završio studije sa zvanjem JD - doktora pravnih nauka, 1997. godine

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Sada ću nešto da vas pitam o vašem radnom iskustvu. Recite nam šta ste radili posle završenog Pravnog fakulteta kao vaš prvi posao?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Tokom studija uzeo sam godinu dana slobodno kako bi radio u Pravnom centru u Johannesburgu u Ustavno-parničnoj jedinici. Posle završenog Pravnog fakulteta odmah sam počeo da radim u Human Rights Watchu, prvo kao saradnik a onda kao istraživač, a sada radim kao viši istraživač.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koje ste godine prvi put došli u Human Rights Watch?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je bilo 1997. godine, u septembru mesecu 1997. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Rekli ste nam da ste prvo bili saradnik. Koliko ste dugo bili saradnik u Human Rights Watchu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Bio sam saradnik oko godinu dana u Odeljenju za Afriku.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koje je bilo vaše zvanje?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Zvalo se *Orville Schell Fellowship*.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koje ste poslove obavljali tokom tog perioda u Afričkom odeljenju?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Prvo sam otišao u Južnu Afriku kako bih istraživao tretman kojim su podvrgavani emigranti bez dokumenata kao i potražioc azila. Kasnije je to bilo objavljeno u jednom izveštaju pod nazivom "Zabranjene osobe". Takođe sam išao u Ugandu gde sam istraživao politički sistem Ugande kao i rat na severu Ugande gde se borila Vojska *Lords Resistance*, i na zapadu Ugande gde je bila vojska *Allied Democratic Forces*, iz čega je proizašao izveštaj pod naslovom "Neprijatelji demokratije".

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, izvinjavam se. Možda pošto i Tužilac i svedok govore istim jezikom, možda...

SUDIJA PARKER: To govorite samo zato što gospodin Guy-Smith nije prisutan.

ADVOKAT KHAN: Zaista, časni Sude. Mislim da bi zbog prevoda moj uvaženi kolega i svedok trebalo da prave kratke pauze između pitanja i odgovora.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Khan. Nadam se da će svi zastupnici ovo imati na umu. Gospodine Shin, stvari idu dosta brzo za one koji to prate.

TUŽILAC SHIN: Da, časni Sude. Očigledno sam već prekršio sopstveno upozorenje koje sam dao svedoku.

SUDIJA PARKER: Da. Pa, gospodin Khan će delovati kao vaša savest.

TUŽILAC SHIN: Veoma sam zbog toga zahvalan.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, kao što ste čuli, obojica smo, a ja sam verovatno prvi počeo da govorim malo brže, tako da ću to imati na umu a i od vas to tražim.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Govorili ste nam o tome šta ste radili kao saradnik. Rekli ste nam da ste posle toga nastavili sa radom u Human Rights Watchu. Recite nam šta ste posle toga radili u Human Rights Watchu. Izvinjavam se, prvo nam recite na kom ste položaju bili a onda nam recite šta ste radili?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Pre mog završetka rada kao saradnik krajem jula meseca 1998. godine, pozvan sam iz Odeljenja Human Rights Watcha za Evropu i Centralnu Aziju kako bi radio na Kosovu/Kosovë i tamo sam postao istraživač u septembru mesecu 1998. godine, kada sam završio sa radom kao saradnik..

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koliko dugo ste radili kao istraživač u Human Rights Watchu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Kao istraživač u Human Rights Watchu sam radio do decembra meseca 1999. godine kada sam postao stariji istraživač.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da ostanemo sada na položajima koje ste imali. Koliko dugo ste bili stariji istraživač?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Od decembra meseca 1999. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li to znači da ste vi još uvek stariji istraživač?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li postoji neko posebno odeljenje u Human Rights Watchu u kom vi radite?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Da, ja sam na čelu naše Jedinice za brza delovanja koja je fokusirana na ratne zone širom sveta.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Pre nego što vas pitam o toj jedinici, da se vratimo na početak vašeg rada na Kosovu/Kosovë. Rekli ste da su vas pozvali nešto pre jula meseca 1998. godine da radite na Kosovu/Kosovë i da ste posle toga postali istraživač čini mi se u septembru mesecu te godine. Možete li da nam kažete šta ste radili između vremena kada ste prvi put počeli da radite na Kosovu/Kosovë i kada ste postali istraživač, ukoliko postoji razlika?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: I dok sam bio saradnik, isto sam se bavio istraživanjem. Ali to je bio jedan poseban položaj u okviru programa, za ljude koji su želeli da dođu i postanu istraživači u Human Rights Watchu, tako da je moj rad i kao saradnika i kao istraživača po svom sadržaju bio sličan.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A šta ste vi kao istraživač radili na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Čim su me zamolili krajem jula meseca 1998. godine da se pridružim radu na Kosovo/Kosovë, počeo sam blisko da sarađujem sa tadašnjim starijim istraživačem na Kosovu/Kosovë – Fredom Abrahamsom, koji je radio već godinama na Balkanu. Odmah sam započeo pripreme za misiju koju smo sproveli u septembru mesecu 1998. godine na Kosovu/Kosovë. Osim toga, pomagao sam Fredu u pripremi izveštaja koji je on tada završavao, a koji se zasnivao na nekoliko njegovih putovanja na Kosovu/Kosovë, a izveštaj je nazvao "Kršenje ljudskih prava na Kosovu/Kosovë".

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ubrzo ću o vašem radu na Kosovu/Kosovë da vas pitam, ali pre toga samo želim da vas pitam o vašim drugim poslovima u okviru Human Rights Watcha. Samo nas podsetite: otprilike, koliko dugo se vi nalazite u Jedinici za brza delovanja u okviru Human Rights Watcha?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Jedinica za brza delovanja je formirana u decembru mesecu 1999. godine i ja sam bio prvi član te jedinice i nalazim se na njenom čelu sve do danas.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Šta je to Jedinica za brza delovanja? Možete li to da nam molim vas opišete?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Human Rights Watch je međunarodna organizacija za ljudska prava. Mi imamo posebnu ekspertizu za istraživanja u području sukoba. Jedinica za brza delovanja Human Rights Watcha služi kao baštinik svih tih saznanja u vezi sa suočavanjem sa pitanjima sigurnosti u zonama sukoba, kao i našeg međunarodnog iskustva u vezi humanitarnog prava. Uvek kada izbije neka krupna kriza na mestima kao što su Irak, Avganistan, Čečenija ili Kosovo/Kosovë, onda naša Jedinica za brza delovanja deluje zajedno sa lokalnim istraživačima i organizuje slanje prvih ljudi na teren kako bi dokumentovali kršenja zakona i običaja ratovanja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Pomenuli ste Irak i Avganistan. Da li ste radili i u drugim područjima kao istraživač u okviru Jedinice za brza delovanja?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Zemlje širom sveta. Da li želite da ih navedem?

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ne trebaju nam sve, ali nam dajte još primera gde ste radili kao istraživač?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Tu spadaju Sijera Leone, DR Kongo i Uganda u Africi, Kosovo/Kosovë i Makedonija na Balkanu, Čečenija, Avganistan, Irak, Izrael i okupirane teritorije, južni Tajland, Nepal, Azerbejdžan i još neke zemlje kojih sada ne mogu da se setim. Postoji desetak zemalja o kojima sam ja pisao izveštaje za Human Rights Watch.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koliki broj izveštaja ste napisali za Human Rights Watch?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Kada sam poslednji put brojao bilo je 23 ili 24 izveštaja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li ste proizveli još neke dokumente osim izveštaja?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Radio sam i kraće poslove, materijale kao što su saopštenja za štampu. Po mojoj proceni, bilo ih je preko stotinu. Pisao sam i komentare za novine kao što su *New York Times* i *Washington Post*, *International Herald Tribune* i za neke evropske novine, pisma vladama i Međunarodnim organizacijama, kao i druge vrste materijala. Pisao sam i nekoliko stručnih članaka, uglavnom o demokratskom procesu u Južnoj Africi.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, da li ste vi na osnovu vašeg rada u Human Rights Watchu ranije svedočili ili ste svedočili iz drugih razloga koji proizilaze iz rada za Human Rights Watchu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Nisam svedočio pred nekim sudom ili Tribunalom, ali sam svedočio pred Komitetom za spoljne poslove Senata SAD o ratnim zločinima u Čečeniji, kao i pred Parlamentarnom skupštinom Veća Evrope, pred Komitetom Parlamentarne skupštine za politička pitanja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Na osnovu čitavog vašeg rada u području ljudskih prava, da li vi takođe držite predavanja o tome i prisustvujete konferencijama?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li možete da nam kažete gde ste učestvovali i sa kojim temama?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Govorio sam u *Pearsonovom Peacekeeping Institutu* o ulozi ljudskih prava pri sprovođenju mira i našim iskustvima na Kosovu/Kosovë. Takođe sam držao predavanja na brojnim pravnim školama, više puta na *Stanford Law School* gde sam ja diplomirao, na *Berkeleyu* i na Univerzitetu Columbia.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Pomenuli ste da je jedna od tema bila i vaše iskustvo na Kosovu/Kosovë. Recite nam samo uopšteno o drugim temama, ukoliko postoje, o kojima ste govorili?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Većinom su moja predavanja objašnjenja o prirodi posla i kako se on obavlja. Dakle, fokus je na pristupu našim istraživanjima, kako beležimo stvari na terenu, kao i kojim se pravnim instrumentima koristimo u našem poslu, a to su razne odredbe o ljudskim pravima kao i Ženevske konvencije.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, da li ste ikad dobili neka odlikovanja za vaš rad na polju ljudskih prava?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Primio sam nekoliko priznanja. Izabran sam za člana Saveta za spoljno-političke odnose, a to je političko telo u SAD. Takođe sam dobio i priznanje na *Stanford Law School* kao pravnik godine za javne interese... iste godine, a to je bilo prošle godine kada sam i u Azerbejdžanu proglašen od strane njihove organizacije za ljudska prava za njihovog pravnika godine za ljudska prava.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, slušam francuski prevod kako bih bio siguran da ne idemo mnogo ispred prevodilaca. Hoću da vas pitam sada o tome šta je organizacija Human Rights Watch?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Human Rights Watch je jedna od dve najveće međunarodne organizacije za ljudska prava. Druga je Amnesty International. Mi smo nezavisna nevladina organizacija koja istražuje, beleži i promovise poštovanje ljudskih prava i prava i običaja ratovanja širom sveta. Mi smo organizacija koja u ovom trenutku ima oko 200

članova. Dosta brzo se širimo i delujemo u preko 80 zemalja širom sveta. Moj program vrši posebnu ekspertizu u vezi sa ratnim pravom i njegovim kršenjem u konfliktnim područjima, ali je naš posao veoma širok i obuhvata razne teme koje se tiču sukoba kao i zaštitu ljudi koji su zaraženi virusom HIV – samo da vam dam jedan primer. Većina naših izveštaja... svi naši izveštaji su javni i distribuiraju se raznim međunarodnim telima i ljudima koji imaju mogućnost odlučivanja u politici, a dostupni su i na našem *web sajtu*. Bavimo se i različitim lobiranjem: podržavamo formiranje Međunarodnog krivičnog suda, jedan smo od osnivača međunarodne kampanje za zabranu upotreba mina, međunarodne kampanje za zabranu korišćenja dece kao vojnika. To su samo neki od primera. Ne primamo nikakav novac od bilo koje vlade. Sva naša sredstva su iz privatnih izvora kako bi omogućila našu nezavisnost i objektivnost.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A gde je sedište Human Rights Watcha?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Centrala nam je u Njujorku, ali imamo naše kancelarije širom sveta u: Briselu, Londonu, Vašingtonu, Moskvi i neke manje terenske kancelarije na drugim mestima, jer mi sebe istinski smatramo globalnom organizacijom za ljudska prava.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li Human Rights Watch koji ima sedište u Njujorku istražuje i navode o kršenju ljudskih prava u SAD ili u drugim zemljama u kojima ima kancelarije?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mi dokumentujemo... mi imamo veoma aktivan program koji je postao još aktivniji od 11. septembra u kojima dokumentujemo kršenje ljudskih prava u SAD. Takođe dokumentujemo počinjene prekršaje Snaga SAD na mestima poput Iraka i Avganistana, što je takođe bio deo mog posla. Mi istražujemo navode o kršenju ljudskih prava u svim zemljama u kojima imamo kancelarije.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Nekoliko puta ste spomenuli istraživanja tako da to može da bude deo odgovora na moje pitanje. Na koji način to radi Human Rights Watch?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Za razliku od drugih politički orijentisanih organizacija, snaga Human Rights Watcha je što mi odlazimo na teren i tamo istražujemo navode o kršenju ljudskih prava. Odlazimo u te zemlje i tamo istražujemo. Razgovaramo sa žrtvama i svedocima zlostavljanja kao i sa lokalnim zvaničnicima, tako da se naši izveštaji zasnivaju na primarnim istragama iz raznih izvora. Naši javni izveštaji su dobro potkrepljeni fus notama, tako da čitaoci lako saznaju odakle potiču naše informacije. Osim što veoma pažljivo uređujemo naše izveštaje, sami čitaoci mogu da procene pouzdanost naših informacija.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Počeli ste da nam objašnjavate način na koji funkcioniše Human Rights Watch i kako sprovodi istrage. Recite nam kako se priprema jedan izveštaj. Kakav je odnos između toga i obavljanja same istrage na terenu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U većini zemalja mi imamo dugotrajne istraživačke programe. Na primer, naš rad na Kosovu/Kosovë smo počeli 1990. godine. Tako da imamo pristup brojnim izvorima informacija, od diplomatskih do lokalnih i međunarodnih dopisnika, žrtava i svedoka, bolničkih radnika. Sakupljamo veoma širok spektar informacija. Mi obično odlazimo na teren gde prikupljamo informacije o konkretnim temama u trajanju od dve nedelje pa sve do dva ili tri meseca, obavljajući razgovore. Posle toga mi odlazimo kućama i uključujemo te informacije i jedan izveštaj, nastojeći da procenimo pouzdanost izjava svedoka i pokušavamo da potvrdimo mnoge navode. Mi izuzimamo velike količine informacija koje smo primili zato jer smo zaključili da one nisu dovoljno pouzdane da bi sa

njima moglo da se izađe u javnost. Posle toga izveštaj pišu ljudi kao što sam ja, istraživači, koji su rukovodili radom na terenu, koji posle toga pregleda naša Pravna služba, služba zastupnika, u kojoj se nalaze ljudi sa bogatim pravnim iskustvom. Oni pregledaju izveštaje i postavljaju nam pitanja u vezi sa njim, da bi ga na kraju odobrili. Posle toga izveštaj odlazi u naše Programsko odeljenje u kom se izveštaj još jednom pregleda. Izvinite, jedan korak sam preskočio. Pre nego što izveštaj ode kod zastupnika na proveru, to pre njih vrši i regionalni odsek. Tako je u slučaju Kosova/Kosovë to bio Odsek za Evropu i Centralnu Aziju. Onda odlazi u Pravnu službu i u Programsko odeljenje, čime se osigurava da naši nalazi i naše preporuke budu konzistentne u čitavoj organizaciji i koji takođe proveravaju tačnost navoda. Kada je reč o posebno osetljivim izveštajima, kao što je izveštaj o Kosovu/Kosovë, takve bi izveštaje pregledao i izvršni direktor pre njihovog objavljivanja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako mogu da vas pitam nešto o toj proceduri koju ste nam upravo naveli. Mislim da ste pomenuli kancelariju zastupnika, programsko odeljenje i regionalni odsek. Samo da bi bilo jasno, to su sve delovi Human Rights Watcha?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Procedura koju ste vi sada opisali, po vašem iskustvu, da li se ona primenjuje u Human Rights Watchu? Ili možda ovako da kažem: koliko se ona primenjuje, u kojoj meri?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Svi naši izveštaji se pažljivo pregledaju, jer je razlog zbog čega smo mi poznata i efikasna organizacija za ljudska prava upravo pouzdanost naših izveštaja. Greške u našim izveštajima bi imale strašan uticaj na našu mogućnost da utičemo na kreatore politike. Zbog toga se ta procedura sprovodi prilikom pravljenja svih naših izveštaja, kao što sam već istakao kada je u pitanju Kosovo/Kosovë i druge složene operacije. Drugi primer bi bio naš rad na operaciji Izraelskih odbrambenih snaga u Jeninu. Izvršni direktor i drugi visoki menadžment se takođe uključuje u pregledanje naših izveštaja i naših preporuka.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Rekli ste nam da imate širok spektar izvora informacija koje Human Rights Watch prikuplja. Možete li da nam objasnite kako Human Rights Watch procenjuje te izvore?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mi primamo informacije koje se kreću od glasina do veoma detaljnih svedočanstava očevidaca. Mi pokušavamo da sve informacije potkrepimo u najvećoj mogućoj meri i to činimo putem istraga na licu mesta i snimanja izjave direktnih svedoka. Mi obavljamo razgovor sa svedocima i žrtvama u privatnosti. Mi razgovaramo sa njima pojedinačno, odvojeno od drugih i onda uzimamo detaljne izjave koje nam pomažu da unakrsno uporedimo informacije. Informacije koje ne dolaze od očevidaca ili od žrtava kao što su na primer izveštaji drugih organizacija za ljudska prava ili novinara, u tom slučaju je normalno da smo tada upoznati sa metodologijom rada tih novinara ili lokalnih organizacija za ljudska prava ili međunarodnih organizacija, kao što je Međunarodni komitet Crvenog krsta, onda nam to dozvoljava da imamo pristup sekundarnim izvorima informacija.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kada primete sve te informacije koje ste nam upravo opisali i procenjujete njihovu tačnost, da li je Human Rights Watch ikada odbio da objavi izveštaj ili bilo koji drugi dokument koji se zasnivao na dobijenoj informaciji?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mi isključujemo značajan broj informacija iz naših izveštaja ili zato što smatramo da informacije nisu pouzdane ili zato što nismo mogli da potvrdimo sve te navode.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kada kažete da se radilo o nepouzdanim informacijama, na koji način vi odlučujete koja informacija nije pouzdana?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To ponovo zavisi od toga da li znamo ko je njen izvor, koliko nam je poznata metodologija rada konkretnog izvora, i da li smo ili nismo dobili neke druge informacije koje se slažu ili ne sa već dobijenim informacijama. Uvek kada dobijemo sekundarne informacije iz bilo kog izvora, naš prvi korak je uvek taj što pokušavamo da pronađemo primarnu potvrdu tih informacija tako što sami tražimo svedoke ili žrtve.

ADVOKAT POWLES: Časni Sude, izvinjavam se što prekidam mog uvaženog kolegu. Upravo sam se konsultovao sa obojicom kolega sa ove strane sudnice. Mogu da kažem, bar što se tiče Odbrane da nema nikakvog spora da je Human Rights Watch ugledna međunarodna organizacija za ljudska prava i da su njihovi izveštaji pravični i tačni. Ukoliko to pomaže mom uvaženom kolegi da malo brže nastavi sa ispitivanjem, onda će biti ispunjene naše nade i namere.

SUDIJA PARKER: Puno hvala vama gospodine Powles i vašim kolegama. Da li ste čuli to gospodine Shin?

TUŽILAC SHIN: Da, veoma sam zahvalan na tome i odmah prelazim na sledeću temu.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, sledeća tema je - šta Human Rights Watch radi nakon što objavi izveštaj?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi promoviramo ljudska prava i štitimo ljude od kršenja njihovih ljudskih prava. Nakon što se objavi izveštaj, uobičajeno potom imamo različite kampanje i kod nacionalnih vlada i kod međunarodnih činilaca da se pokuša sa sprečavanjem kršenja prava i da se krivično odgovara za ona kršenja prava koja smo mi dokumentovali.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Govorićemo o temi promovisanja o kojoj vi govorite kasnije. Ali sada želim da usmerim vašu pažnju na rad Human Rights Watcha na Kosovu/Kosovë. Da li vam je poznato šta je Human Rights Watch radio na Kosovu/Kosovë pre nego što ste vi tamo došli?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Ja sam taj materijal pregledao tokom svojih priprema pre nego što sam otišao na Kosovo/Kosovë.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kada je Human Rights Watch prvi put počeo da radi na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Human Rights Watch je prvo formiran kao Helsinki Watch 1978. godine i veliku pažnju je obraćao Istočnoj Evropi i bivšem Sovjetskom Savezu. Naš rad na Kosovu/Kosovë je intenziviran posle 1989. godine kada je Slobodan Milošević ukinuo autonomiju na Kosovu/Kosovë i kada se u velikom obimu povećalo kršenje ljudskih prava protiv albanske većine na Kosovu/Kosovë.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U transkriptu piše... da je vaš posao na Kosovu/Kosovë intenziviran 1989. godine kada je Slobodan Milošević ukinuo ljudska prava. Da li je to tačno?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: 1989. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Od trenutka kada se rad intenzivirao 1989. godine pa do trenutka kada ste se vi pridružili Human Rights Watchu, koliko je izveštaja Human Rights Watch objavio o Kosovu/Kosovë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Pre izbijanja oružanog sukoba na Kosovu/Kosovë, mi smo objavili bar četiri glavna izveštaja, koliko je meni poznato.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Možete li da nam date vremenski mesec i godinu. Govorimo /Rahovec periodu od 1989. godine pa dalje?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: 1989. ili 1990. godine, nisam siguran kada je objavljen prvi izveštaj.

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, ponovo se osvrćem na ono što je gospodin Powles rekao – svi ovi izveštaji su javni, tako da nema potrebe da se svedoku postavljaju pitanja u vezi tih datuma.

SUDIJA PARKER: U redu.

TUŽILAC SHIN: Još jednom se veoma zahvaljujem zastupnicima.

SUDIJA PARKER: Mislím da je opšti stav koji možete da usvojíte da se prihvata rad ove organizacije i da tako ubrzamo rad.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Hvala vam puno časni Sude.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, ako samo ukratko možete da kažete koje vrste kršenja prava su se našla u tim izveštajima?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Četiri objavljena izveštaja su se bavila sličnim kršenjima prava. Nakon što je Milošević došao na vlast, u tadašnjoj Jugoslaviji, on je ukinuo autonomiju Kosova/Kosovë. Javne službe i univerziteti, bolnice i razni drugi sektori društva su bili očišćeni od albanskih kadrova. Došlo je do enormnog povećanja policijske zloupotrebe, nepravednih suđenja i zlostavljanja većinskog albanskog stanovništva na Kosovu/Kosovë. Albansko stanovništvo na Kosovu/Kosovë je na to odgovorilo relativno mirnim protestima koji su bili pod kontrolom i autoritetom predsednika Ibrahima Rugove.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Mislím da se s tim objašnjavaju one vrste kršenja prava koja ste vi razmatrali. Sada želim da govorimo o vašem radu na Kosovu/Kosovë i izveštajima koji su bili sačinjeni kada ste vi obavljali te poslove. I ako bi mogli da počnemo sa ljudima koji su tamo radili. Osim vas, ko je još u Human Rights Watchu radio u vreme kada ste i vi bili na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Što se tiče istraga, tim istražitelja je imao Freda Abrahamsa, našeg starijeg istražitelja koji je pored Kosova/Kosovë radio i u Albaniji, Srbiji i Makedoniji, ali je u toku sukoba isključivo radio na Kosovu/Kosovë. U timu sam bio i ja kao i honorarni saradnici koji su bili unajmljeni da bi pokrivali određene aspekte sukoba. Kasnije, kada je konflikt intenziviran, što je dovelo i do NATO intervencije na Kosovu/Kosovë, Human Rights Watch je tada doveo na Kosovu/Kosovë dodatni broj osoblja iz drugih područja Balkana koji su bili tada preraspoređeni na Kosovu/Kosovë.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kakva je bila vrsta prisustva Human Rights Watcha na terenu... da kažemo prvo. Prvo da vas pitam, da li znate u koje je vreme Fred Abrahams počeo da radi na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne znam tačno kada je on počeo da radi na Kosovu/Kosovë. On je pokrивao Kosovo/Kosovë kao deo njegovog posla na Balkanu od početka 1990-tih, kada se on priključio radu u organizaciji.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koliko je Human Rights Watch na Kosovu/Kosovë imao osoblja u vreme kada ste vi došli, a vi ste rekli da je to bilo u julu mesecu 1998. godine?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Kada sam se priključio, Fred Abrahams se upravo vratio sa svog drugog istraživačkog odlaska na Kosovo/Kosovë, nakon što je došlo do intenziviranja oružanog sukoba na Kosovu/Kosovë - od kraja februara meseca 1998. godine. Tad smo Fred i ja počeli sa planiranjem novog istraživačkog odlaska na Kosovo/Kosovë, što se i dogodilo u septembru 1998. godine, a vratili smo se ponovo na Kosovo/Kosovë u oktobru mesecu 1998. godine. U to vreme je bilo veoma teško da se dođe na Kosovo/Kosovë zbog raznih prepreka koje su nam postavljale Jugoslovenske vlasti.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U tom periodu koji ste spomenuli - od februara do novembra meseca 1998. godine – koliko je osoblja Human Rights Watch imao na terenu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Kao što sam objasnio, lično sam učestvovao u ta dva putovanja, i tu smo proveli svaki put oko tri nedelje. A Fred je obavio dva slična putovanja pre toga iste godine, tako da smo od februara do novembra meseca 1998. godine bili na Kosovu/Kosovë četiri puta i svaki put smo tamo proveli oko tri nedelje.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li je Human Rights Watch u tom periodu sam obavljao poslove ili je taj posao obavljao u saradnji sa drugima?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Svakako da je u periodu konflikta 1998. godine bilo znatno manje međunarodnog prisustva nego što ga ima danas na Kosovu/Kosovë. Mi smo blisko saradivali sa organizacijom Amnesty Internacional čiji su članovi takođe putovali u taj region. Veoma blisko smo saradivali sa Fondom za humanitarno pravo, uglednom organizacijom za ljudska prava iz Beograda, kao i sa Savetom za odbranu ljudskih prava i sloboda, koja je bila organizacija za ljudska prava sa Kosova/Kosovë sa većinsko albanskim članstvom. Takođe smo redovno imali kontakte sa diplomatskim misijama koje su se nalazile na Kosovu/Kosovë: Međunarodnim komitetom Crvenog krsta, Posmatračkom diplomatskom misijom na Kosovu/Kosovë koja se nalazila u to vreme na Kosovu/Kosovë, brojnim međunarodnim i lokalnim novinarima, posebno sa novinarima kosovskog lista *Koha Ditore*.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Samo ukratko o dve organizacije: Fondu za humanitarno pravo koju ste opisali kao organizaciju za ljudska prava. Gde je bilo sedište te organizacije?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Fond za humanitarno pravo se nalazi u Beogradu. To je organizacija za ljudska prava na čijem je čelu Nataša Kandić. Delovala je širom Balkana i ima vrlo hrabru i nezavisnu ulogu u dokumentovanju kršenja ljudskih prava u Bosni, Hrvatskoj, kao i na Kosovu/Kosovë.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U redu. Mogu li samo da vas prekinem da bi vam postavio nekoliko pitanja. Da li ste poznavali ljude koji su radili za tu organizaciju na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, jesam.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ko je to bio?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Bila je tu jedna Srpkinja, zvala se Gordana, kao i četiri ili pet Albanaca čijih imena sada ne mogu da se setim. To je bilo dosta davno. Takođe je lično bila prisutna i Nataša Kandić, koja je dole [Kosovo/Kosovë] redovno dolazila kako bi radila sa svojim timom i kako bi vršila nadzor njihovog rada.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li znate na koji način su oni obavljali svoj posao?
SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li vam je to poznato?
SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Često smo odlazili na teren kako bi istražili kršenja prava i sastajali bi se svakih nekoliko dana kada smo se nalazili u zemlji - i na Kosovu/Kosovë i u Beogradu, kako bi razgovarali o stvarima koje smo pronašli, o tome kakvu vrstu istrage želimo da sprovedemo kao i o teškoćama na koje smo nailazili. Bili smo jako impresionirani njihovom metodologijom koja je bila vrlo slična našoj, da smo mi na kraju zaposlili dva njihova člana da rade za Human Rights Watch.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Prelazimo sada na izveštaje koji su sačinjeni tokom tog perioda. Možete li da nam kažete naslov prvog izveštaja Human Rights Watcha koji je bio objavljen dok ste vi radili na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Kada sam se ja pridružio, Fred Abrahams je završavao izveštaj pod naslovom "Kršenje ljudskih prava na Kosovu/Kosovë". On je bio završen krajem oktobra meseca 1998. godine i tada je i objavljen.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I samo da kažemo period. O kom periodu govori taj izveštaj?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Vremenski period o kom se govori u tom izveštaju jeste od početka februara meseca 1998. godine, kad je došlo do vrlo oštih napada od strane Srpskih i Jugoslovenskih snaga u području Dečana/Dečan... izvinjavam se, u području Drenice/Drenicë na Kosovu/Kosovë i završava se krajem septembra meseca 1998. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Samo da bi bilo jasno. Možete li da objasnite koja je bila vaša uloga u pripremi tog izveštaja?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mesec dana pre našeg odlaska na Kosovo/Kosovë, to je bilo u avgustu mesecu 1998. godine, ja sam pomagao Fredu Abrahamsu da završi taj izveštaj, i mi smo nastavili da ga doradujemo i dopunjujemo sa informacijama koje smo prikupili tokom naše posete Kosovu/Kosovë u septembru mesecu 1998. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koliko je vama poznat sadržaj tog izveštaja?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U to vreme ja sam mogao u sred noći napamet da kažem šta je pisalo u tom izveštaju, jer smo jako dugo radili na njemu, svaki dan smo raspravljali koji slučaj da se priključi, koje informacije imamo. Tako da sam bio veoma upoznat sa tim izveštajem.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li znate koju je metodologiju koristio Human Rights Watch u ovom izveštaju?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Svakako.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I kako se to uklapa u metodologiju Human Rights Watcha koju ste ranije opisali?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi smo koristili istu metodologiju u tom izveštaju koju i inače koristimo. Bilo je velikih problema da stignemo do nekih mesta na Kosovu/Kosovë jer je sukob bio u toku, kao i zbog neprijateljskog stava Jugoslovenskih vlasti prema našem radu na Kosovu/Kosovë. Ali metodologija je u osnovi bila ista kao što sam ranije opisao.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ubrzo ćemo doći do nekih tačaka. Možete li samo da date kratak sažetak nalaza tog izveštaja. Vi ste nam rekli da se izveštaj bavio čitavim nizom veoma jakih napada u području Drenice/Dreniče?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Teško je sažeti izveštaj od preko stotinu stranica u samo nekoliko reči. U osnovi, izveštaj se bavi zloupotrebama koje su počinile Srpske i Jugoslovenske snage na Kosovu/Kosovë kao i OVK, Oslobodilačka vojska Kosova tokom tog vremenskog perioda. Mi smo otkrili da su Srpske i Jugoslovenske snage počinile većinu kršenja u tom periodu i da su ona bila masovna, uključujući i ratne zločine. Uključivala su rasprostranjena ubistva civilnog stanovništva, granatiranje civilnih ciljeva, korišćenje oznaka Crvenog Krsta tokom napada, proizvoljna hapšenja, mučenja, ubijanja tokom pritvaranja. Mislim da to daje prilično jasnu sliku onog što smo videli na jugoslovenskoj strani. Kada se radi o OVK, bilo je u značajnom broju otmica Srba i Albanaca i nekih Roma u ovom periodu. I mi smo procenili da je bilo oteto najmanje preko stotinu lica, i neki od njih su pronađeni mrtvi nakon što su poslednji put viđeni u zatočeništvu OVK. Izveštaj takođe sveobuhvatno analizira pravnu prirodu sukoba na Kosovu/Kosovë i primenljivost Opšteg člana broj 3 i Dodatnog protokola Ženevskih konvencija o sukobima.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, ako možete da nam kažete kako je... a takođe budite slobodni i recite to nije moguće da se kaže... kakve su zloupotrebe bile počinjene od strane OVK koje ste vi istražili ili koje je Human Rights Watch istražio u poređenju sa zloupotrebama koje ste naveli da su počinile Jugoslovenske i Srpske snage?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi ne volimo da se bavimo tom vrstom uporedne analize, ali svakako su tokom tog perioda sukoba na Kosovu/Kosovë veliku većinu zloupotreba počinile Jugoslovenske snage.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da pređemo sada na navedene zloupotrebe koje je počinila OVK. Koji su bili izvori Human Rights Watcha za ove navedene zloupotrebe?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Za nas je bilo veoma teško da pronađemo direktne svedoke i žrtve. Isuviše je zloupotreba i ubistava učinjeno od strane OVK, i mi smo svakako pokušavali da obezbedimo saradnju sa jugoslovenskim vlastima kada je u pitanju pronalaženje svedoka i prisustvo prilikom autopsije lica za koje su jugoslovenske vlasti tvrdile da su ih pronašli. Ali u tom periodu mi nismo naišli na saradnju jugoslovenskih vlasti. Mi smo bili u stanju da potvrdimo iz primarnih izvora otmicu dvojice srpskih novinara. Ali za većinu slučajeva smo morali da se oslanjamo na informacije koje nam je dostavljao prethodno pomenuti Fond za humanitarno pravo iz Beograda kao i Međunarodni komitet Crvenog krsta, na neke novinarske izvore, kao i informacije koje smo dobijali od jugoslovenskih i srpskih vlasti.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Govorili ste nam o poteškoćama koje ste imali kada je u pitanju bila saradnja jugoslovenskih vlasti. Da li je bilo poteškoća i kada je Human Rights Watch pokušavao da istraži zloupotrebe koje je počinila OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Pre svega, bilo je teško pronaći srpske prevodiocce koji su bili voljni da putuju preko teritorije koju je držao OVK da bi došli do srpskih sela gde bi razgovarali sa svedocima. Bili su zabrinuti za sopstvenu sigurnost, i u većini slučajeva su Srbi iz tih sela odbijali da razgovaraju sa albanskim prevodiocima, zato jer su verovali da albanski prevodioci ne prevode tačno ono što kažu. U mnogim slučajevima, kada bi otišli u srpska sela, bili smo i sami suočeni sa pretnjama neprijateljstvom, jer su mnogi Srbi na Kosovo/Kosovë verovali propagandi koju je širio predsednik Slobodan Milošević i njegova vlada – o ulozi Međunarodnih organizacija na Kosovu/Kosovë. Tako da

su na nas gledali kao na neprijatelje. I nažalost, iako smo duboko bili zabrinuti za ove žrtve, često je bilo veoma teško da dođemo do njih i da razgovaramo.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: To su bili problemi kada ste hteli da idete u srpska sela. Da li ste imali problem pri ulasku u albanska sela?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Dodatni faktor je da su mnogi ljudi na teritoriji koju je držala OVK jednostavno bili isuviše preplašeni da bi razgovarali o toj vrsti zloupotreba, jer su bili suočeni... bili su zabrinuti zbog moguće odmazde od strane OVK, tako da ljudi nisu baš bili voljni da govore o zloupotrebama OVK počinjenim na teritoriji koju je držala OVK, a bili su mnogo spremniji da govore o zloupotrebama koje su počinile jugoslovenske vlasti.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Hvala vam. Gospodine Bouckaert, sada ću uz pomoć sudskog poslužitelja da vam pokažem dokument iz tabulatora broj 5 iz svežnja dokumenata koji vam je dostavljen. Gospodine Bouckaert, da li prepoznajete ovaj dokument?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I šta je to?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je izveštaj o kome sam govorio. To je naš izveštaj pod naslovom "Kršenja ljudskih prava na Kosovu/Kosovë" koji smo objavili krajem oktobra 1998. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Sada, prelazeći na pitanje navedenih zloupotreba koje je počinila OVK, da li postoji poseban izveštaj koji o tome govori?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Verujem da se nalazi u poglavlju broj 10 koji... da, koji počinje na stani broj 75.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U redu.

TUŽILAC SHIN: A za zapisnik, to je... to je strana koja nosi oznaku ERN K0364865. I ovo je za mene prvi put, ali ću zamoliti da se izveštaj zbog lakšeg praćenja stavi na grafoskop.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert. Izvinjavam se, samo trenutak, molim vas. Želeo bih da skrenem vašu pažnju na stranicu broj 78 izveštaja koji nosi oznaku ERN K03 64868, i molim vas da pogledate naslov na sredini te stranice "Otmice etničkih Srba". Pre nego što pređemo na to, recite nam još jednom: Kada se radi o otmicama, o kom broju mi govorimo? Koliko njih je otkrio Human Rights Watch?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mislite na otmice koje je izvršila OVK?

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi smo po našim podacima zaključili da se radi o 100 do 140 otmica koje je izvršila OVK. Nešto veća brojka dolazi od jugoslovenskih vlasti i mi je smatramo nešto manje pouzdanom, jer su oni uključili i ljude koje je otela OVK na jedan kratak period. Tako da brojka od 100 do 140 ljudi koji su zaista oteți i još uvek su se vodili kao nestali u vreme kada je objavljen izveštaj.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A o kom to vremenskom periodu govorimo kada su se dogodile te otmice?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U osnovi govorimo o kraju februara meseca 1998. godine pa sve do objavljivanja izveštaja. Većina toga se odnosi na period od februara do avgusta meseca 1998. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A recite nam gde su geografski izvršene te otmice?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: One su se dogodile u mnogim područjima na Kosovo/Kosovë, ali je najviše otmica geografski gledano bilo je na području Drenice/Drenicë, ili u području do tog u Mališevu/Malishevë i Orahovcu/Rahovec, što se i vidi u nekim izveštajima koji su kasnije navedeni.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U redu. Da pređemo odmah onda na to. Želeo bih da okrenete stranicu broj 78. Pre nego što pređemo na konkretne primere, možete li da nam kažete koji je zaključak Human Rights Watcha po pitanju otmica Srba?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Utvrdili smo da je između 100 i 140 Srba bilo oteto od strane OVK, ali smo priznali da je bilo teško da se utvrdi tačan broj.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A koji su bili vaši izvori informacija kada su u pitanju ove otmice?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Osnova su bile informacije Međunarodnog komiteta Crvenog krsta, koji je imao podatke za 138 etničkih Srba za koje su oni verovali da ih drži OVK, a imali smo i detaljan dokumentovan izveštaj Fonda za humanitarno pravo o otmici 103 Srbina u tom istom periodu.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li je bilo i nekih drugih izvora, mislim da ste ih pomenuli. Možete li da precizirate šta vam je jugoslovenska vlada dostavila?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Na stranici broj 79 izveštaja, koji nosi oznaku ERN K0364869, mi takođe pominjemo i jedan izveštaj koji smo primili od Ministarstva Spoljnjih poslova Jugoslavije u avgustu mesecu 1998. godine, a koji se tiče njihove procene da je oteto 178 ljudi na Kosovu/Kosovë. Tu su pored Srba svrstani i ljudi drugih nacionalnosti. A kada je reč o Ministarstvu Unutrašnjih poslova Srbije, ono je tvrdilo da je OVK otela 233 civila, ponovo uključujući i ljude drugih nacionalnosti.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Vi ste pomenuli četiri izvora: Međunarodni komitet Crvenog krsta, Fond za humanitarno pravo, Ministarstvo Spoljnjih poslova Jugoslavije i Ministarstvo Unutrašnjih poslova Srbije. Na koji način je Human Rights Watch utvrđivao pouzdanost tih izvora?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Pa, nama je poznat rad Međunarodnog komiteta Crvenog krsta, a blisko smo saradivali i sa Fondom za humanitarno pravo. Tako da smo smatrali da su ta dva izvora imala visok kredibilitet. Takođe, trebalo bi da istaknem da se izveštaj Fonda za humanitarno pravo takođe bavio i otmicama i proizvoljnim hapšenjima etničkih Albanaca, što jugoslovenske vlasti nisu činile. Dakle, to nije bio samo izveštaj koji se bavio otmicama počinjenim od strane OVK. Imali smo velike poteškoće po pitanju pouzdanosti informacija koje su nam dostavljene od srpskih i jugoslovenskih vlasti zato jer nisu detaljno navodili svoje izvore. I naši pokušaji da dobijemo više informacija od njih po pitanju tih izvora nisu imali efekta.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Malo niže na ovoj stranici koju upravo gledamo, stoji naslov "Otmice u Orahovcu/Rahovec". Možete li molim vas da nam kažete šta ste u ovom slučaju pronašli? O čemu se ovde radi?

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, još jednom. Naravno da je na mom uvaženom kolegi da odluči kako će ovo da uradi. Možda je od pomoći... mislim da niko od nas neće ulagati prigovor da bilo koji od ovih izveštaja bude uvršten u dokaze. Svedok je naravno rekao da su oni pažljivo pripremljeni, i svakako da izveštaji govore sami za sebe. Sada naravno, možda moj cenjeni kolega želi da elaborira ili da detaljno govori o određenim delovima, ali nema svrhe da i dalje postavlja pitanja šta piše u izveštaju kada imate izveštaj pred sobom koji će bez sumnje biti uvršten u dokaze.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Khan.

TUŽILAC SHIN: Još jednom sam časni Sude zahvalan zastupniku na svakoj... na svakoj pomoći da krenemo dalje. Tako da ću sada da pređem na neke konkretne slučajeve.

SUDIJA PARKER: Mislim da možete sasvim brzo i sasvim direktno da pređete na ono što vas zaista interesuje.

TUŽILAC SHIN: Hvala vam puno časni Sude.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, želeo bih da skrenem vašu pažnju na stranicu broj 80 koja nosi oznaku ERN K0364870 - slučaj Jovana Lukića. Mi imamo izveštaj pred sobom i vi ste čuli šta je zastupnik Odbrane rekao. Skrenuću vam ovde pažnju na nekoliko stvari. Veoma kratko, o čemu se radi u ovom slučaju Jovana Lukića?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Lukić je bio jedna od osoba koja je bila zatvorena od strane OVK tokom njihove ofanzive na Orahovac/Rahovec. Mnogi ljudi su bili zatvoreni... etnički Srbi su bili zatvoreni u to vreme, o čemu se govori u prethodnom paragrafu. On [Jovan Lukić] je dao detaljnu izjavu Fondu za humanitarno pravo, a to je bila organizacija sa kojom smo blisko saradivali, i opisao je svoje zatvoreništvo kod OVK kao i neke stvari koje je video dok je bio u pritvoru. Rekao je da je bio zatvoren sa mnogo drugih ljudi u jednom zatvoreničkom objektu OVK u Mališevu/Malishevě.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I samo kada je reč o vremenskom periodu a možda i o izvorima takođe. U tom prvom paragrafu, u drugoj rečenici, rečenica počinje: "*TANJUG* izveštava". Čitam rečenicu: "*TANJUG* izveštava da je Lukić bio zatvoren 19. jula zajedno sa Veselinom Lazićem. Ali Centar [Fond za humanitarno pravo] pominje samo da je Lukić bio zatvoren 17. jula". Šta je *TANJUG*?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: *TANJUG* je srpska novinska agencija koja je u to vreme bila blisko povezana sa jugoslovenskim vlastima.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A Centar? Pominje se Centar u rečenici, o kome se tu radi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je Fond za humanitarno pravo.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Sada ste rekli da je *TANJUG* bio blizak jugoslovenskim vlastima. U svetlu onog što ste danas svedočili, kako je Human Rights Watch procenjivao pouzdanost informacija agencije *TANJUG*?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi smo ga koristili kao izvor informacija, ali uvek kad je bilo moguće, nastojali smo da dobijemo dokaze koji potkrepljuju informacije *TANJUG-a*. Mnoge od njihovih izveštaja smo primali sa sumnjom. U njihovim izveštajima je već sam naslov bio pristrasan "Teroristi su oteli dvojicu Srba", tako da su oni koristili izraze koje je koristila i jugoslovenska vlast.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Hvala vam. Želeo bih da pređem na...

TUŽILAC SHIN:... Hvala vam gospodine Younis. Imamo sada te izvore i beleške. Na stranici broj 81, koja nosi oznaku ERN K03648701, slučaj Vojka i Ivana Bakrača.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Sada ćemo da prođemo kroz nekoliko ovih primera. Recite nam o čemu se ovde radi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ovde je slučaj o dvojici Srba koji su izvedeni iz autobusa, to su učinili naoružani Albanci 29. juna 1998. godine, a kasnije su pušteni, na osnovu izvora koje smo mi dobili. Dvojica Srba koji su tada takođe bili ometeni njihov identitet nismo imali i nismo ga ni kasnije saznali. Ovo je u stvari bio jedinstven slučaj jer se radilo o dvojici Srba, izbeglicama Hrvatske koji su tada odlazili sa Kosova/Kosovë uz pomoć UNHCR-a koji je nameravao da ih preseli na drugu lokaciju.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A koji su bili vaši izvori, molim vas?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ovo je jedan od najviše dokumentovanih slučajeva koji smo imali. Taj slučaj nam je direktno potvrđen u UNHCR-u. U prethodno pomenutom izveštaju Fonda za humanitarno pravo ovaj slučaj se takođe nalazi. O ovom slučaju je govorio i glasnogovornik OVK Jakup Krasniqi.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Prelazimo sada na stranicu broj 83, koja nosi oznaku ERN K0364873, naslov je "Slobodan, Milica i Nebojša Radošević". Recite nam o čemu se ovde radi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ovaj slučaj govori o troje starijih Srba koji su ostali u selu nakon što je većina Srba pobešla kada je OVK preuzela kontrolu u aprilu mesecu 1998. godine. Ovo predstavlja tipičan primer da stariji Srbi ostaju u nekim selima jer nemaju gde da odu. Leševi dvoje ovih ljudi su kasnije pronađeni u jezeru u grupi 34 osobe koji su pronađeni od strane jugoslovenske vlasti u jezeru Radonjić/Radoniq blizu Glođana/Gllogjan koji se nalazi na glavnom putu Priština/Prishtinë – Peć/Pejë.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A koji su bili vaši izvori za to?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Slučaj je dokumentovan i od Amnesty Internationala i u Fondu za humanitarno pravo. A o identifikaciji ova dva tela su takođe izvestile i srpske vlasti.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li je Human Rights Watch pokušao o ovom slučaju da sprovede istragu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Bili smo na Kosovu/Kosovë početkom septembra meseca, kada su jugoslovenske vlasti objavile da su pronašle 34 leša u jezeru Radonjić/Radoniq i da se leševi nalaze u hotelu u Glođanu/Gllogjan. Sledeći dan smo otišli u Glođane/Gllogjan i pokušali smo da dođemo do tih leševa i da vidimo u kom su stanju bili kako bi ustanovili na koji način su ubijeni. Takođe smo zatražili i dodatne informacije od jugoslovenskih vlasti o tom slučaju. Kada smo došli u hotel gde su se nalazili leševi, oni su već bili preneti u mrtvačnicu u Prištinu/Prishtinë i posle toga nismo imali nikakvu saradnju jugoslovenskih vlasti. Međutim, ovaj slučaj je ušao u onih šest o kojima je govorio međunarodni tim forenzičara iz Helsinkija koji su došli na Kosovo/Kosovë u novembru mesecu 1998. godine, na čijem čelu je bila Helena Ranta.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Prelazimo sada na stranicu broj 84, koja nosi oznaku ERN K0364874, naslov je "Otmice etničkih Albanaca". Pre svega nam recite o kom se broju ovde radi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Nismo mogli da utvrdimo tačan broj. Jasno je da su slučajevi otmice Albanaca bili znatno manje dokumentovani u odnosu na otmicu Srba. Ali mi smo primali informacije i smatrali ih pouzdanim bar za neke od otetih Albanaca, a većina njih je smatrana za kolaboracioniste.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kako vi razumete tu reč ili izraz "kolaboracionista"?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To su ljudi koji su na neki način sarađivali sa jugoslovenskim vlastima, bilo sa Policijom ili sa Snagama bezbednosti, ili uopšteno – to su bili ljudi za koje se verovalo da su doušnici ili da previše razgovaraju sa jugoslovenskim ili srpskim zvaničnicima.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: To možemo i sami da vidimo, ali bih sada prešao na stranicu broj 85.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Samo...

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Neki od leševa koji su pronađeni u jezeru Radonjić/Radoniq bili su i leševi Albanaca. Dakle, od 34 pronađena leša neki su bili etnički Albanci.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li bi moglo da se kaže da je u tom slučaju Human Rights Watch imao iste poteškoće...

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE:... da to istraži?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Upravo tako.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Prelazimo sada na stranicu broj 85, koja nosi oznaku ERN K0364874, naslov je "Ograničenja u medijima". Mislim da su ovde dva slučaja navedena. Možete li da nam kažete o prvom slučaju?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Prvi se dogodio u avgustu mesecu 1998. godine. Odnosio se na dvojicu Srba, jednog novinara i njegovog vozača koji su radili u pro-jugoslovenskom *Radio Pršitina/Prishtinë*. Nestali su u blizini grada Orahovca/Rahovec i postojao je strah da ih je otela OVK. Mi smo razgovarali sa zvaničnicima u *Radio Pršitina/Prishtinë* kako bi dobili osnovne informacije, ali to nije bilo sasvim jasno, jer su oni otišli i nestali na putu i vodili se kao nestali. OVK nije priznala da je držala ove ljude u zatočeništvu.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Sada ću da vam pokažem dokument. Molim vas samo jedan trenutak.

TUŽILAC SHIN: Molim sudskog poslužitelja da mi pomogne da pogledate dokument iz tabulatora broj 6.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ili vi to verovatno možete i sami da uradite? Hvala vam.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I samo brzo, o čemu se ovde radi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ovo je dokument koji smo objavili posle razgovora sa zvaničnicima *Radio Prištine/Prishtinë* kao i sa drugim osobama na Kosovu/Kosovë i izrazili smo svoju zabrinutost po pitanju otmice novinara i vozača, i tražili smo njihovo momentalno puštanje i objavljivanje okolnosti pod kojim se to dogodilo, a koje smo ustanovili.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koja je ovo vrsta dokumenta?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ovo je obaveštenje za štampu.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Zašto je Human Rights Watch objavio ovakav dokument?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Zato jer je želeo da odmah odgovori na otmicu dvojice novinara i da zatraži da budu pušteni na slobodu. Sva naša saopštenja za štampu su bila prevedena na albanski jezik i bila objavljivana u novinama kao što je *Koha Ditore*, što je bio direktan kanal komunikacije sa OVK.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Dakle, kada kažete "Sva naša saopštenja za štampu", vi kažete da je i ovaj dokument bio preveden na albanski jezik?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U redu.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Nismo mi prevodili na albanski jezik, već su to radili u *Koha Ditore* i u još nekim novinama. Ali *Koha Ditore* je imala uređivačku politiku da sve naše izjave o zloupotrebama obe strane, i jugoslovenske i OVK strane budu prevedene i objavljene u njihovim novinama.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Pre nego što je objavljen ovaj dokument, datum je 26. avgust, verujem 1998. godine?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li je Human Rights Watch... da li je objavio neka druga saopštenja za štampu u vezi rada na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Ako pogledate ovu istu izjavu, videćete na desnoj strani "Povezani materijal", gde se pominju neka druga saopštenja za štampu koja smo objavili nekoliko meseci ranije, samo da bi dali nekoliko primera. Prvi se odnosi na jednog albanskog novinara koji je uhapšen na Kosovu/Kosovë. Drugi se odnosio na studentske proteste u Srbiji, treći se odnosi na borca za ljudska prava, Albanca koga su uhapsile i zlostavljale jugoslovenske vlasti. Svakako da ih ima još.

TUŽILAC SHIN: Časni Sude, nisam siguran šta je najbolje da se uradi: da li da se dodeli broj dokumentu, ili da ceo svežanj dokumenata bude pod jednim brojem i da ostane u tabulatoru?

SUDIJA PARKER: (*mikrofon nije uključen*)

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, možda bi svaki dokument, što se Odbrane tiče trebalo da dobije poseban dokazni broj. Ja to kažem zbog toga što tabulator broj 3 nije potpun, a moj cenjeni kolega je rekao da će vam dostaviti čitav taj izveštaj, i na osnovu toga mi nećemo da uložimo prigovor na tabulator broj 3, ali možda da se svakom dokumentu dodeli dokazni broj?

SUDIJA PARKER: Da li imate bilo kakav komentar na tabulator broj 3, gospodine Shin?

TUŽILAC SHIN: Ne. Mi smo o ovome razgovarali ranije i ja sam možda greškom razumeo da će se na neke delove ovih dokumenata uložiti prigovor, ali sam sada shvatio da neće. Veoma smo srećni što i ceo tabulator broj 3 može da bude usvojen.

SUDIJA PARKER: Da li ga imate na raspolaganju?

TUŽILAC SHIN: Koliko sam ja shvatio, imamo. Možda bi mogli to da dodamo i da sve ovo dobije jedan broj?

SUDIJA PARKER: Ono što ja predlažem je da odložimo usvajanje dok i tabulator broj 3 ne bude kompletan, i da onda usvojimo sve ove dokumente, čitav svežanj kao jedan dokazni predmet.

TUŽILAC SHIN: U redu. Hvala vam puno časnih Sude. U tom slučaju ja ću da nastavim sa dokumentima i onda ću na kraju zatražiti da se uvrsti u dokaze pod jednim brojem. Hvala vam.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, skrećem vam pažnju na stranicu broj 85 sa naslovom "Kršenje ljudskih prava na Kosovu/Kosovë" koja nosi oznaku ERN K0364875. Rekli ste nam za jedan slučaj. Možete li da nam kažete o drugom slučaju?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. U drugom slučaju, imamo dva novinara koja su radila za *TANJUG*, reč je o novinaru i fotografu, koje je uhapsila OVK. I mi smo sličnu izjavu za štampu objavili o ovom slučaju.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A ko su bili ti novinari?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Njihova imena su Nebojša Radošević i Vladimir Dobričić.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gde su oni oteti?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Blizu sela Magure/Magurë.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Više ćemo da govorimo o tom incidentu kasnije. Ako samo možete da nam kažete koji su bili vaši izvori za materijal u ovom slučaju, u ovom izveštaju?

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, zbog transkripta, ja ulažem prigovor. Vi imate izveštaj pred sobom. Svedok je koristio reč "uhapšeni", a moj kolega je upotrebio reč "oteti". U izveštaju se kaže "zarobljeni". Tako da bih zatražio časnih Sude da se ovakva vrsta svedočenja ne nameće svedoku.

TUŽILAC SHIN: Ako mogu da odgovorim. U izveštaju se pominje izraz "otmica". Ja prihvatam da je svedok rekao "uhapšeni", i ja ću biti srećan da tu reč koristim, ukoliko odgovara.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, ako molim vas možete da nam kažete koji su bili vaši izvori za ovaj incident?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ovde je reč o sasvim dobro potkrepljenom slučaju. Kada smo saznali da su dva novinara nestala, nekoliko dana kasnije smo mogli da potvrdimo preko Međunarodnog komiteta Crvenog krsta (MKCK), da su ta dvojica u zatvoreništvu OVK i da je kasnije OVK dala izjavu u kojoj je saopšteno da su oni osuđeni na 60 dana zatvora u zatvoru broj 7 zbog špijunaže. Tako da smo bili u stanju da potvrdimo ovaj slučaj iz nekoliko izvora.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako bih mogao da skrenem vašu pažnju na tabulator broj 7. Kakav je ovo dokument?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ovo je izjava koja je objavljena nakon što smo utvrdili... mogu li da kažem "hapšenje" ove dvojice novinara kod MKCK. I kao i u prethodnim izjavama, zatražili smo njihovo momentalno oslobađanje.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li je to... ovo je saopštenje za štampu, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li je i to bilo prevedeno na albanski jezik?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A ko je to uradio?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Siguran sam da je to bilo objavljeno u listu *Koha Ditore*.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Pređimo sada na stranicu broj 86 koja nosi oznaku ERN K036... izvinjavam se. Mislim da mi je ugašen mikrofon. Okrenite stranicu broj 86 koja nosi oznaku ERN K0364876, a to imamo i na sistemu *Sanction*.

TUŽILAC SHIN: Zahvalan sam gospodinu Yuonisu na njegovoj pomoći.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Paragraf je na sredini i počinje rečima: "14. oktobra". Da li vidite taj paragraf?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: 14. avgusta.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Oprostite, 14. avgusta?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Možete li da nam kažete o kakvom se incidentu ovde radi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. U njega je bila umešana naša bliska prijateljica Stacey Sullivan, novinarka koja je uglavnom radila za *New York Times*. Nju je zaustavila grupa vojnika OVK dok je intervjuisala albanske civile i onda su joj vojnici otrgli njenu beležnicu i spalili su nekoliko stranica. Ona je zatim otišla da se žali lokalnom komandantu, koji joj se izvinio i rekao joj da će ti vojnici biti razoružani.

TUŽILAC SHIN: Da li je ovo pogodno vreme za pauzu?

SUDIJA PARKER: Bilo bi bolje da radimo još desetak minuta gospodine Shin.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Skrećem vam pažnju na stranicu broj 11 izveštaja koji nosi oznaku ERN K0364801. Molim samo za malo strpljenja dok to stavimo na sistem *Sanction*...

TUŽILAC SHIN: U redu je. Hvala vam.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Želim da skrenem vašu pažnju na naslov "Za OVK". Recite nam prvo o čemu se ovde radi? Možete li da nam opišete o čemu se ovde radi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ovaj odeljak se nalazi odmah nakon sažetka izveštaja i čini preporuke za mnoge strane... u konfliktu na Kosovu/Kosovë kao i za Međunarodnu zajednicu kako da se okončaju zloupotrebe na Kosovu/Kosovë.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Skrećem vam pažnju na prvu tačku koja se tamo nalazi.

prevodioci: Molimo vas da uključite mikrofon.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Izvinjavam se. Nije mi bio uključen mikrofon. Ponoviću. Skrećem vam pažnju na prvu tačku koja se tamo nalazi. Poslednja rečenica glasi: "Posebno OVK treba da oslobodi sve zatvorenike civile." Ovo je bila preporuka za OVK. Osim ovoga što je objavljeno, da li ste im i na drugi način preneli ono što ovde piše?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Naš prvi susret sa OVK bio je u novembru mesecu 1998. godine kada smo razgovarali o mnogim pitanjima. Ali uopšteno govoreći, kao što sam već rekao, albanske novine na Kosovu/Kosovë, i to posebno *Koha Ditore* vodile su politiku da citiraju naše izveštaje, a u nekim slučajevima su čak u potpunosti prenosili naš izveštaj. Mi smo takođe primerke izveštaja slali i političkom predstavniku OVK Ademu Demaqiju.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Na kom je jeziku to bilo pisano?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Novinski izveštaji bili su na albanskom jeziku. Mi smo isto tako obično davali dugački intervju o tom izveštaju za dve albanske novine u kojima se govorilo i o zlostavljanjima Jugoslovenske vojske kao i od strane OVK. Izveštaj koji je predat Ademu Demaqiju je predat na engleskom jeziku jer on dobro govori engleski jezik.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Hvala vam. Spomenuli ste u jednom od slučajeva o kojima ste ranije govorili da vam je izvor bio Jakup Krasniqi. Objasnite nam to molim vas?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Jakup Krasniqi je bio jedan od glavnih portparola unutar OVK i on je dao jedan dugačak intervju listu *Koha Ditore* u kome je spomenuo slučaj te dvojice Srba iz Hrvatske koji su pušteni.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A da li je to bilo uključeno u vaš izveštaj?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, uključeno je u izveštaj. Brzo ću to da pronađem.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Možda bi uštedeli vreme... zahvaljujem se zastupniku. Ako možete da otvorite stranicu broj 76. Izvinjavam se. Dokument nosi oznaku ERN K0364866.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Dva paragrafa koja stoje pri vrhu strane gde piše "OVK se nikad nije bavila civilima" su odlomci iz intervjuja Jakupa Krasniqija.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Mi vidimo u drugom paragrafu, mi vidimo da se govori o predaji dvojice Srba.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. On kaže: "Posle nekoliko dana, predali smo MKCK dvojicu Srba poreklom iz Hrvatske. Oni koje smo kidnapovali se ili nalaze na spisku ili je objavljeno da su ubijeni, ali se mi ne ponašamo kao Srbija."

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li imate još neke izvore za to pored OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Pri dnu strane imamo i izjavu koju je dao Shaban Shala, komandant OVK, bivši aktivista za ljudska prava u Savetu za odbranu ljudskih prava i sloboda.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A na stranici broj 77 koja nosi oznaku ERN K0364867 se nastavlja intervju sa Shabanom Shalom. Skrećem vam pažnju na poslednju rečenicu, budući da ostatak možemo sami da pročitamo: "Postoje slučajevi u kojima pojedinci naprave grešku, ali takve slučajeve OVK kažnjava, čak iako su ih napravili njihovi vojnici." Možete li molim vas da prokomentarišete ovu poslednju rečenicu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mi smo veoma želeli da dobijemo više informacija od OVK o njihovom internom kodeksu ponašanja, disciplinskim postupcima, kao i o dokazima da su oni zaista kaznili neke od svojih članova zbog učinjenih prekršaja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Spomenuli ste Adema Demačija. U sledećem paragrafu na toj stranici se govori o Ademu Demačiju.

TUŽILAC SHIN: Ako možemo to da vidimo na ekranu. Tu vidimo kratak citat onog što je on rekao, što možemo da pročitamo.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Skrećem vam na to pažnju, a ja ću pročitati, jer će možda ići brže: "Kada sam razgovarao sa nekim ljudima u Štabu, video sam da su svi u jednoj stvari jedinstveni. Mi [OVK] se ne bavimo otmicama. Ako to rade neke grupe na svoju ruku i ako mi imamo na njih uticaj, mi onda uvek intervenišemo, i otete osobe se oslobađaju." A sada, kada on pominje Štab, da li znate na šta on misli?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mi smo razumeli da je on govorio o Glavnom Štabu OVK, a to je telo koje se pominje u dosta izjava koje je objavila OVK. Oni bi objavljivali službene izjave koje smo onda mi dobijali preko različitih izvora, i u njima bi govorili o svom Glavnom Štabu.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U redu. Hvala vam.

TUŽILAC SHIN: Časni Sude, završili smo sa ovim dokumentom, pa je možda sad pogodan trenutak?

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Shin. Sada odlazimo na prvu pauzu, a zbog određenih okolnosti ćemo morati da idemo na pauzu od pola sata a ne od 20 minuta. Dakle, nastavićemo sa radom u 16.20 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Shin?

TUŽILAC SHIN: Hvala vam časni Sude. Gospodin Yuonis me je obavestio da smo predali potpun tabulator broj 3, pa je možda ovo i dobar trenutak za traženje dokaznog broja. Jedino što želim da kažem je da je tabulator... imamo devet tabulatora. Tabulatori broj 1 i broj 2 su

prethodno već uvršteni u spis. Tako da ovaj dokazni predmet, ako mi dozvolite, može da dobije broj samo za tabulatore od broja 3 do broja 9. I na kraju...

SUDIJA PARKER: Tabulatori broj 1 i broj 3 su već uvršteni u dokazne predmete?

TUŽILAC SHIN: U stvari su to tabulatori broj 1 i broj 2 koji su već uvršteni u dokazne predmete.

SUDIJA PARKER: Oni su odvojeno uvršteni u spis?

TUŽILAC SHIN: Da. Tabulator broj 1 je u stvari dokazni predmet Tužilaštva broj P048, a tabulator broj 2 je dokazni predmet broj P138.

SUDIJA PARKER: Uradićemo jednu ne baš preciznu stvar.

(Pretno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA PARKER: Tabulator broj 3 i ostali tabulatori koji iza njega slede iz ovog svežnja biće prihvaćeni kao jedan dokazni predmet.

sekretar: Tabulatori broj: 3, 4, 5, 6, 7 i 8 biće dokazni predmet Tužilaštva broj P212.

TUŽILAC SHIN: Izvinjavam se časni Sude što je došlo do ove neujednačenosti u našem sistemu.

SUDIJA PARKER: Ako je to najgore što može da se dogodi proceduralno, mi ćemo biti zadovoljni gospodine Shin.

TUŽILAC SHIN: Nadajmo se da je ovo najgore što će se dogoditi. I poslednja stvar koju želim da kažem u vezi sa ovim jeste da tabulator broj 9 takođe jeste odlomak iz dokumenta, a ja nisam čuo od zastupnika da li oni imaju bilo kakav problem oko toga. Većina stvari u tom dokumentu se odnosi na događaje iz 1999. godine. Radi se o jednom obimnom dokumentu i zato sam ja ovde odvojio samo relevantne delove.

SUDIJA PARKER: Dobro. Dakle, primili smo u spis tabulatore od broja 3 do broja 9 kao dokazni predmet Tužilaštva broj P212, a tabulatori broj 1 i broj 2 su ranije uvršteni u spis. I budući da nema reakcija gospodine Shin, možete da nastavite dalje. Indikacije su jasne da možete da radite direktno i brzo i ja vas u tom smeru ohrabrujem.

TUŽILAC SHIN: Puno vam hvala časni Sude. Kao što sam objasnio zastupnicima Odbrane tokom pauze, ja sam pogrešno mislio da ćemo imati više poteškoća, ali sam zahvalan da smo postigli sporazum oko toga.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, želim da vam pokažem dokument. U stvari, možete sami da ga pogledate. To je tabulator broj 4.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: To je... možete li molim vas da nam kažete o čemu se radi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je izveštaj Human Rights Watcha koji smo sastavili Fred Abrahams i ja tokom naše misije na Kosovu/Kosovë u septembru mesecu 1998. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A naslov tog izveštaja je "Pritvaranja i zlostavljanja na Kosovu/Kosovë", je li tako?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Takođe, iznad toga piše "Savezna Republika Jugoslavija"?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kada je objavljen ovaj izveštaj?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ovaj izveštaj je objavljen u decembru mesecu 1998. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako možete ukratko da nam kažete o čemu se radi u ovom izveštaju koji ima naslov "Pritvaranja i zlostavljanja na Kosovu/Kosovë"?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U njemu se govori o zlostavljanjima koje su počinile Jugoslovenske snage i OVK. Dokumentovano se govori o velikom broju ubistava i zlostavljanja u pritvorima koje su počinile jugoslovenske i srpske vlasti. Govori se i o negativnoj ulozi koje je igralo srpsko pravosuđe u tim zloupotrebama. Tu je i kratko poglavlje u kom se ukratko iznose naši zaključci o pritvaranjima i zloupotrebama OVK.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gde mi to možemo da nađemo?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To počinje na stranici broj 23 izveštaja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A stranica broj 23 nosi oznaku ERN 00676492?

prevodioci: Molimo vas da uključite mikrofون.

TUŽILAC SHIN: Izvinjavam se. Izgleda da po navici isključujem mikrofون. Prestaću sa tim. Stranica broj 23 nosi oznaku ERN 00676492.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I do koje stranice to ide?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Do stranice broj 25.

TUŽILAC SHIN: Što je isti ERN broj a završava se brojkama 94.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, objasnili ste nam da je ovaj izveštaj nastao na osnovu rada koji ste obavili vi i gospodin Abrahams u septembru mesecu na Kosovu/Kosovë. A o kom periodu govori deo izveštaja kada se radi o pritvaranjima i zloupotrebama OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ovde i piše da se radi o zlostavljanjima koja su počinjena od februara 1998. godine pa sve do objavljivanja izveštaja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A u kojim mestima su se događala ta pritvaranja i zloupotrebe?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Dešavala su se na Kosovu/Kosovë.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ukoliko je moguće, recite nam preciznije gde na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To se događalo u mnogim delovima Kosova/Kosovë, i kao što smo i ranije rekli, zaključili smo da je najmanje 100, a možda čak i 300 ljudi bilo oteto od strane OVK. I tu su i detalji iz nekih slučajeva koji se nalaze u ovom kraćem poglavlju.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: To vidimo u samom izveštaju. Ako mogu da skrenem vašu pažnju na neke stvari u paragrafu broj 3: "MKCK", piše u izveštaju i ja citiram: "MKCK nije dozvoljen pristup zatvorenima koje drži OVK što izaziva sumnju o tome koliko su oni bezbedni." I onda se citira navod jednog predstavnika MKCK. Možete li da prokomentarišete taj paragraf?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Veoma je neuobičajeno za MKCK da govori tako javno o problemu zatočenja i pristupa zatvorenima, što mislim da dovoljno pokazuje koliko je ozbiljno bio zabrinut s tim u vezi MKCK – da nema pristup zatvorenima, kao i zbog zlostavljanja o kojima su imali podatke. Mi smo stalno o tome razgovarali sa MKCK. Ti su razgovori bili poverljivi - o tim istim stvarima zlostavljanja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Hvala vam. U sledećem paragrafu piše: "U više navrata je OVK oslobodila zatvorenike. 22. jula, OVK je predala 35 Srba MKCK, nakon što su bili zatvoreni 19. jula tokom borbi u Orahovcu/Rahovec." Da li možete to da prokomentarišete?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Srbi koji su bili predati MKCK bili su deo jedne veće grupe Srba koji su nestali tokom kratkog perioda u kome je OVK zauzela Orahovac/Rahovec. U vreme kada je taj izveštaj objavljen, neki od njih su se i dalje vodili kao nestali. Tu je i slučaj dvojice Srba iz Hrvatske koji su predati MKCK, a o tome smo govorili na prethodnoj sesiji.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ovaj odeljak koji gledamo, u njemu slučajevi nemaju fus note. Recite nam koji su izvori za ove navode?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U stvari, radi se o javnim izvorima. Iste informacije se nalaze i u MKCK "Izveštaju o kršenju ljudskih prava na Kosovu/Kosovë" koji je otprilike objavljen u isto vreme.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U paragrafu na kraju koji počinje sa "18. oktobra", možete li da nam kažete o kom se slučaju tu radi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Tu se radi o dvojici srpskih novinara o kojima smo govorili na prethodnoj sesiji – o dvojici nestalih srpskih novinara, a kasnije se priznalo da ih drži OVK – 18. oktobra.

prevodioci: Molimo vas da uključite mikrofoni.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Vrat ćemo se na to uskoro. Na sledećoj stranici broj 25, prvi veći paragraf koji počinje rečima "27. novembra", ako bi mogli da to pročitate i kažete nam o čemu se tu radi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Pročit ću ga. Tu piše: "27. novembra, povodom albanskog praznika *Dana zastave*, OVK je oslobodila dvojicu novinara..."

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Molim vas da čitate sporije.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: "...u prisustvu američkog diplomate Wiliama Walkera koji je bio na čelu misije Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju/OEBS na

Kosovu/Kosovë. Dvojica albanskih političkih aktivista Demokratskog Saveza Kosova, DSK u Mališevu/Malishevë, Jakup Kastrati i Cen Desku, koji su bili u pritvoru tri nedelje, takođe su bili amnestirani. U saopštenju OVK objavljenom 27. novembra..."

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, molim vas da pravite tokom čitanja pauze između rečenica.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: "U saopštenju OVK objavljenom 27. novembra povodom amestija kaže se da je OVK privržena Međunarodnim ratnim konvencijama. 24. novembra je OVK oslobodila srpskog policajca nakon diplomatske intervencije SAD."

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Možete li da nam kažete o toj dvojici albanskih političara koji su bili amnestirani. Ko su oni bili?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To su bili politički aktivisti DSK u Mališevu. Ništa drugo o njima ne znam osim da su bili u pritvoru OVK tri nedelje".

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koji je vaš izvor informacija o tome da su bili u pritvoru OVK tri nedelje i da su bili amnestirani?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: OVK je izdala javno saopštenje koje se spominje u ovom paragrafu i gde se govori o njihovom puštanju.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A sledeći paragraf počinje: "Ostala dvojica novinara..." Mislim da ste nam o tome već govorili. Da li je tačno?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, to su dvojica novinara koji su bili uhapšeni u avgustu mesecu... ili je bolje da kažem da su nestali. OVK nikada nije pristala da se oni nalaze kod njih i oni su se u vreme izveštaja i dalje vodili kao nestali.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U prethodnom izveštaju vidimo preporuku u vezi sa OVK. Da li ovaj izveštaj ima preporuke za OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Verujem da ima. To se nalazi na stranici broj 6 izveštaja.

TUŽILAC SHIN: Nosi oznaku ERN 00676465.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li je ovaj izveštaj dostavljen bilo kome u OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Između objavljivanja prvog izveštaja o kom smo razgovarali i ovog izveštaja, mi smo imali jedan sastanak sa OVK na kom smo im preneli našu zabrinutost i takođe im izneli naše preporuke. Kao i obično, i taj smo izveštaj kao i sve ostale naše izveštaje i informacije dostavili albanskoj štampi kao i kancelariji Adema Demaqija koji je takođe bio kanal komunikacije koji su nam sugerisali predstavnici OVK sa kojima smo se sreli.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li je bilo neko saopštenje za štampu u vezi ovog izveštaja?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Svi naši izveštaji su praćeni našim saopštenjem za štampu koji predstavlja sažetak našeg izveštaja i koji skreće pažnju medija na postojanje takvog izveštaja. Takva saopštenja obično sadrže i citate šefa odseka, kako bi to moglo da se upotrebi prilikom pisanja novinskih članaka.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako bih mogao sada da vam skrenem pažnju na tabulator broj 3. Da li to prepoznajete?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Tu ste isekli sliku, ali da. Taj sam izveštaj ja napisao, pod naslovom "Nedelja terora u Drenici/Drenič: Kršenje ljudskih prava na Kosovu/Kosovë".

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li je na prvoj strani bila i neka slika?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Izgleda da je taj gornji deo stranice odsečen...

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U redu.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Na njoj se ne nalazi ništa od posebne važnosti.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U redu. Kada je objavljen ovaj izveštaj?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U februaru mesecu 1998... 1999. godine, izvinjavam se.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: 1999. godine?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Na koji način ste učestvovali u izradi ovog izveštaja?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ja sam bio glavni istražitelj i autor tog izveštaja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako možete samo ukratko da nam kažete o čemu se radi u tom izveštaju?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Govori se o nedelju dana u septembru mesecu 1998. godine, kada su se dogodila neka od najvećih kršenja ljudskih prava koja su do tada počinile Jugoslovenske snage u sukobu. Mi smo se tada nalazili na Kosovu/Kosovë, i lično smo videli lokalitete gde su se dogodili masakri.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Želeo bih da usmerim vašu pažnju na dve stranice ovog izveštaja. To su stranice broj 8 i 9. One nose ERN oznake K0364938 i K0364939. Ponovo se radi o preporukama za OVK, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li su i ove preporuke bile prevedene?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Verujem da su ovog puta sažetak i preporuke bili prevedeni bar na srpskom, a možda i na albanskom jeziku, a mislim da je to preveo Human Rights Watch. Ali su o tome sigurno izveštavali i lokalni albanski mediji. A kao i svi drugi naši izveštaji, dostavljeno je i Ademu Demaqiju.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: To možemo i da pročitamo, ali bih želeo da usmerim vašu pažnju na dve stvari. Prva se nalazi na stranici broj 8, koja nosi oznaku ERN K0364938 i gde se kaže: "Osloboditi sve civile iz pritvora" i nastavlja se dalje. Ovaj izveštaj govori o, kako ste nam objasnili, zlostavljanjima koje su počinile Srpske snage. A zašto se onda ovakva preporuka koja je upućena OVK pojavljuje u ovom izveštaju?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Zbog toga što smo i dalje imali iste brige u vezi otmica i sudbine Srba i Albanaca koje je otela OVK. Moram da kažem da smo kod OVK nailazili na pozitivan prijem naših preporuka, zbog čega smo smatrali da je važno da nastavimo sa tim dijalogom u vezi njihovog postupanja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A na sledećoj strani - broj 9 izveštaja, koja nosi oznaku ERN K0364939 stoji na vrhu stranice. " Izvesti pred lice pravde komandante i trupe koje vrše takva

kršenja u skladu sa međunarodnim standardima pravosudnog postupka". Da li možete molim vas to da prokomentarišete?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi smo smatrali da je važno da se OVK pridržava Međunarodnog humanitarnog prava, ali i da ga istovremeno primenjuje na taj način što će kazniti svoje komandante i vojnike kada oni učine neka zlostavljanja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da krenemo sada malo dalje od ovih izveštaja. Više puta ste spominjali sukobe. Recite nam ko su bile strane u sukobu? Pretresno veće je čulo već dosta svedočenja o tome, tako da to možete samo ukratko da iznesete.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Na jednoj strani su bile Srpske i Jugoslovenske snage zajedno uz neke neregularne paravojne formacije na njihovoj strani. A sa druge strane je bila Oslobođilačka Vojska Kosova i drugi naoružani albanski elementi u konfliktu.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Prvo da vidimo Srpske i Jugoslovenske snage. Da li je bilo šta Human Rights Watch istraživao u vezi tih snaga?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mislim da smo naveli komandnu strukturu tih snaga u izveštaju "Kršenje ljudskih prava na Kosovu/Kosovë". Krenuli smo od Slobodana Miloševića na dole.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kada govorimo o Srpskim i Jugoslovenskim snagama, sada ste spomenuli komandnu strukturu. Da li ste još nešto istraživali?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mislim da je važno da se shvati da smo radili u veoma teškom okruženju aktivnog konflikta koji je trajao. I naravno da smo kasnije, kada se završio sukob na Kosovu/Kosovë mi mogli u našim izveštajima da budemo znatno detaljniji sa informacijama o komandnoj strukturi VJ kao i snaga koje su se borile na Kosovu/Kosovë. U toj početnoj fazi, mogli smo da utvrdimo da su se borbe vodile između snaga VJ, MUP-a pod vođstvom Ministarstva unutrašnjih poslova, a takođe smo imali i uverljive izveštaje da su i neke druge organizacije kao što su Specijalne Anti-terorističke jedinice Policije pod komandom Frenkija [Simatovića]... zaboravio sam mu prezime, ali su bili poznati kao *Frenkijevci* i oni su učestvovali u nekim borbama, kao i pojedinačno naoružani Srbi.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: O kom vi periodu sada govorite?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ja govorim o periodu koji obuhvata ovaj izveštaj, od februara meseca 1998. godine pa na dalje.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Prelazimo sada na drugu stranu u sukobu, o OVK. Da li je Human Rights Watch istraživao i o njima?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Kao što sam rekao, izveštaj "Kršenje ljudskih prava na Kosovu/Kosovë" kao i poslednji izveštaj sadrži opširnu analizu primenljivosti zajedničkog člana broj 3 Ženevskih konvencija kao i Dopunski protokol broj 1 Ženevskih konvencija. I mi smo u okviru te analize opširno se bavili prirodom OVK i njenom organizacijom.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da zastanemo sada kod OVK. Koje ste sve faktore uzeli u obzir u vašoj analizi koju ste upravo opisali?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Posmatrali smo nivo organizacije njihovih snaga, da li su nosili uniforme, da li je izgledalo da postoji jedna opšta komandna struktura, njihove izvore finansiranja. Šta još? Postojanje više komande, i slične stvari.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da idemo deo po deo. Šta je Human Rights Watch zaključio u vezi sa stepenom organizacije snaga OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Stepem organizacije snaga OVK je evoluirao tokom vremena. Oni su bili veoma aktivni i pre februara meseca 1998. godine, posebno u području Drenice/Drenič na Kosovu/Kosovë. U periodu o kom sada govorimo, od februara meseca 1998. godine pa na dalje, činilo se da su svakako bili bolje organizovani. Tada je većina njihovih vojnika imala uniforme OVK, čime su identifikovali svoju pripadnost jednoj strani. Činilo se da postoji veći broj komandanata zona koji su prema našim izvorima informacijama bili predstavljeni u Glavnom štabu OVK.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Svoje nalaze ste spomenuli u tom izveštaju o kršenju ljudskih prava. Pre nego što pređemo na to, recite nam kako je Human Rights Watch došao do tih saznanja?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Pa na osnovu naših istraživanja na terenu. Ovde moram da ograničim moje svedočenje na moje misije na Kosovu/Kosovë, ali svakako da je moj kolega Fred Abrahams imao svoje nalaze u svojim prethodnim misijama, ali i na osnovu našeg kontakta sa novinarima, posebno sa onim iz novina kao što su *Koha Ditore* koji su redovno intervjuisali komandante OVK i dosta su dobro znali imena komandanata, strukturu i organizaciju, kao i MKCK, Kosovska diplomatska posmatračka misija, međunarodni novinari i lokalne grupe za ljudska prava.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li možete molim vas da nam kažete gde to možemo da pronađemo u ovom izveštaju? U tabulatoru broj 5?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. To se nalazi u poglavlju broj 11 izveštaja pod naslovom "Pravni standardi u sukobu na Kosovu/Kosovë", a to počinje na stranici broj 88. Ono što se tiče OVK počinje na stranici broj 92.

TUŽILAC SHIN: Taj dokument nosi oznaku ERN KO364882 za stranicu broj 92, a poglavlje počinje na stranici broj 88 izveštaja, koji nosi oznaku ERN KO364878.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako možemo sada da pređemo na stranicu broj 92. Molim vas da nam detaljnije objasnite nešto od informacija koje su iznete na ovoj stranici. Prva rečenica glasi: "Iako je OVK primarno gerilska vojska koja nema rigidnu hijerarhijsku strukturu i iako postoje zasebne unutrašnje frakcije, tokom perioda koji pokriva ovaj izveštaj (od februara do septembra meseca), OVK je bila organizovana vojna sila po poitanju primene Međunarodnog humanitarnog prava." Ovaj izraz "nema rigidnu hijerarhijsku strukturu" – šta to znači?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To znači da je u toj fazi njena komandna struktura bila relativno promenljiva i da nije uvek uvek imala formalne činove za svoje oficire. To nam je predstavljalo problem... na terenu, da razumemo na kom mestu se pojedini komandanti nalaze u toj strukturi OVK. Kao što je objašnjeno nekoliko rečenica dole, teško je govoriti o regionalnim i lokalnim komandantima koji imaju vojnike pod svojom kontrolom.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Samo da bi vaš odgovor bio jasan, o kom vremenskom periodu govorimo? Da li se radi o periodu od februara do septembra meseca?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, tako je. Ali tokom tog perioda je komandna struktura postala nešto više formalna, tako da mi govorimo o jednoj prilično nestalnoj situaciji. Ali sigurno je da se opis odnosi na period sve unatrag do februara 1998. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako možemo da pređemo na poslednju rečenicu u tom paragrafu koja... izvinite, pretposlednja rečenica, koja glasi: "Ne svi, ali većina lokalnih komandanata je zastupljena u višoj komandi, u organu OVK koji donosi odluke na nivou čitave OVK." O kom vremenskom periodu govorimo?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Govorimo o istom vremenskom periodu, iako je izraz "viša komanda" pomalo pogrešan, jer bi trebalo da se koristi izraz "Glavni štab", jer je i OVK koristila taj izraz.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Još nekoliko pitanja na ovoj strani. U sledećem paragrafu, u prvoj rečenici, pominju se kontrolni punktovi i postupci i procedure. Možete li to molim vas da nam prokomentarišete?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Jedna od najvećih frustracija novinara i posmatrača na Kosovu/Kosovë bila je ta što su nas često zaustavljali na kontrolnim punktovima i tražili od nas dozvole OVK za kretanje. A te dozvole za kretanje su dolazile od Adem Demačija. Ukoliko nismo imali tu dozvolu, morali smo da se vratimo. Nažalost, Adem Demači je izdavao te dozvole za putovanja samo na jedan dan, a u nekim danima on ne bi dovoljno rano ustao da bi to uradio, tako da je iz toga dolazilo mnogo frustracija i poteškoća.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako možete još jednom da nas podsetite ko je Adem Demači? Na kom je on bio položaju?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: On je bio politički predstavnik OVK koji se nalazio u Prištini/Prishtinë.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako pogledamo treću rečenicu od kraja u tom paragrafu, koja počinje sa "Uprkos".

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da?

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Rečenica glasi: "Uprkos tome..." mislim da se tu govori o nedostatku discipline "...jasno je da je rukovodstvo OVK bilo u stanju da organizuje sistematske napade na mnogim područjima na Kosovu/Kosovë". Koji su to delovi Kosova/Kosovë o kojima govorite?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Pa, to bi uključilo veću ofanzivu koju je OVK sprovela posle zverstava koje su počinile Jugoslovenske snage tokom februara i marta meseca, o čemu smo ranije govorili, i na taj način su oni preuzeli kontrolu nad većim područjem Drenice/Dreničë, područja u centralnom delu Kosova/Kosovë, koji je većinom ruralno područje, a isto tako se radi o ofanzivi... relativno neuspešnoj na grad Orahovac/Rahovec, što je bio jedini put kada je OVK pokušala da preuzme kontrolu nad tako velikim gradom, i oni su to uspeli da urade u trajanju od dva dana. Te ofanzivne akcije su zahtevale značajnu koordinaciju jer je učestvovao veliki broj boraca.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I samo još jedno pitanje na ovoj stranici. Sledeći paragraf. Izvinite, da li ste još nešto hteli da kažete gospodine Bouckaert?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mislim da je takođe važna i prethodna rečenica, a to je koordinacija finansijskih sredstava i oružja na Kosovu/Kosovë što je distribuirano širom pokrajine od strane OVK, što je nama govorilo da je OVK sasvim u stanju da vrši koordinaciju.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Hvala vam. Sledeći paragraf ovako počinje: "Od aprila meseca do polovine jula 1998. godine, OVK je držala čak 40 posto teritorije Kosova/Kosovë, iako je većina te teritorije ponovo bila zauzeta od Srpskih snaga do avgusta meseca 1998.

godine". Možete li da nam objasnite kako je Human Rights Watch došao do te cifre od 40 posto?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Delovi koje je u to vreme kontrolisala OVK je uključivalo većinu Drenice/Drenič, kao i područja ispod Drenice/Drenič oko Mališeva/Mališevë i gradova u tom kraju. Mi smo u suštini pogledali kartu i konsultovali se sa drugim organizacijama, uključujući i Kosovsku diplomatsku posmatračku misiju i zaključili da je to otprilike procenat teritorije, uglavnom ruralne teritorije pod kontrolom OVK.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ostatak ovog odeljka možemo da pregledamo, tako da ne bih više ulazio u detalje. Preći ću na novo područje. Spomenuli ste povećanje sukoba od februara meseca 1998. godine. Možete li kratko da nam kažete šta se dogodilo u februaru mesecu? Šta ste pod tim mislili?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Kao što je u izveštaju dokumentovano i na osnovu istraživanja mog kolege Freda Abrahamsa, prelomni događaj u Kosovskom konfliktu bili su napadi Jugoslovenskih snaga na tri sela u Drenici/Drenič, što je dovelo do masakra u selima Čirez/Çirez, Donje Prekaze/Prekaz i Poshtëm i mislim u Likošanu/Likoshan. Očigledno da je to bio prelomni događaj, posebno ubistvo gotovo čitave familije Adema Jasharija koji je bio glavni... koga su videli kao glavnog vođu OVK, čime je bila izmenjena situacija na terenu. Na sahrane tih žrtava masakra došlo je na desetine hiljada ljudi, a što je OVK omogućilo da regrutuje veliki broj ljudi i da znatno proširi svoje operacije. To je zaista promenilo situaciju na terenu na Kosovu/Kosovë.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da možda to sledimo, kako karakterišete... kada kažete "povećanje sukoba", kako bi vi opisali stepen borbi posle događaja koje ste upravo opisali?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Od februara 1998. godine počeli smo da primećujemo upotrebu tipično vojne taktike i opreme kod Jugoslovenskih snaga uključujući: helikoptere, tenkove, oklopna vozila. Od kraja februara 1998. godine, borbe su trajale gotovo neprestano uz kratke pauze, uz masakre koje sam opisao, a sukob je išao od granice Kosova/Kosovë sa Albanijom, pa bi se vraćao u središnje delove Kosova/Kosovë kada bi OVK krenula u ofanzivu i preuzela značajne delove Kosova/Kosovë. A onda je pred kraj leta počela velika jugoslovenska ofanziva kako bi povratili ta područja što je dovelo do novih masakara koji su opisani u izveštaju pod naslovom "Nedelja terora u Drenici&Drenič". Ovo je vrlo kratak sažetak događaja koji je opisan u izveštaju "Humanitarno pravo na Kosovu/Kosovë".

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A kada se taj sukob završio?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Sukob se u stvari nije završio. Došlo je do kratkih prekida kada su Milošević i Holbrooke sklopili sporazum u vreme prve pretnje NATO saveza da će bombardovati Kosovo/Kosovë. Milošević je obećao da će povući većinu trupa sa Kosova/Kosovë. On nije sprovodio taj dogovor i došlo je do masakra u selu Račak/Raçak, što je takođe opisano u našem izveštaju, i to je na kraju dovelo do NATO intervencije na Kosovu/Kosovë. Sukob se završio tek sa povlačenjem Jugoslovenskih snaga sa Kosova/Kosovë nakon završetka rata sa NATO savezom.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Govorili ste o organizacionim strukturama. Da li je Human Rights Watch istraživao pitanja discipline na obe strane?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I kakvi su nalazi kada je u pitanju OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Prvo da kažem da su Jugoslovenske snage djelovale kao da imaju potpunu aboliciju za sve što rade na terenu. Situacija je bila nešto komplikovanija kada se radi o OVK. Oni su nam tvrdili da su sprovodili disciplinske mere, ali tokom čitavog perioda našeg istraživanja, na stranu relativno mali incident sa novinarkom Stacey Sullivan čije su beleške spaljene, mi nismo pronašli nijedan dokument u kom stoji da je OVK disciplinovala ili kaznila svoje vojnike, bez obzira na naše ponovljene zahteve da nam se dostave takve informacije. Rekao bih - na njihovu žalost.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, sada bih želeo da se vratim na pitanje nestalih novinara agencije *TANJUG*. Rekli ste nam da je jedan od izvora iz OVK za saznanja Human Rights Watcha bio i Jakup Krasniqi - njegov intervju. Da li ste za to imali još neki izvor iz OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Za koji slučaj konkretno?

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Za slučaj nestalih novinara?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Krasniqi je bio izvor za dva Srbina iz Hrvatske, ljude koji su nestali. A što se nestalih novinara tiče, tu smo imali MKCK i mislim Adema Demaqija.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Šta je Human Rights Watch učinio kako bi pratio ovaj slučaj?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi smo preko posrednika tražili da se sretnemo sa pripadnicima Glavnog štaba OVK kako bi razgovarali o ovom slučaju i o drugim stvarima.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li je posrednik ugovorio sastanak?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kada je on održan?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Sastanak je održan 10. novembra 1998. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da bi bilo jasno, koji je bio cilj ovog sastanka?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Hteli smo da uspostavimo kanal komunikacije sa OVK, da objasnimo svoj rad na Kosovu/Kosovë, da ih obavestimo o njihovim Međunarodnim obavezama po zakonu i običaju ratovanja i da izrazimo našu zabrinutost zbog ta dva novinara, i da im postavimo neka pitanja o njihovom kodeksu ponašanja i o drugim stvarima koje su nas zanimale.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gde je sastanak održan?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Zamolili su nas da odemo u grad Mališevo/Malishevë, gde smo čekali dok nisu došla dva predstavnika OVK, a onda su nas oni odveli na mesto sastanka.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kada kažete "nas", na koga mislite?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Bio sam ja, bio je Fred Abrahams i jedan lokalni posrednik.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Otišli ste u taj grad, mislim da ste rekli da je to bio grad blizu Mališeva/Malishevë? Da li je to tačno?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Šta se onda dogodilo?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Oni su stigli u belom terenskom vozilu marke *lada niva*. Bili su u vojnim uniformama i rekli su nam da ih sledimo. Odvezli su nas na jedno imanje u mestu Banja/Banjë. Ušli smo u kuću, sasvim običnu kuću bez ikakvih vojnih objekata i mi smo onda seli u jednu sobu gde se odvijao sastanak.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako mogu samo da vas prekinem kako bih vas pitao: da li su vas oni dovezli do tamo - vi ste bili u njihovom vozilu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne. Mi smo bili u svom vozilu. Mi smo ih pratili.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Te dve osobe koje ste vi pratili, da li su vam se predstavili kada ste ih sreli, pre nego što ste ih pratili?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi smo odmah prepoznali jednog od njih da je Hashim Taçi.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A da li ste u tom trenutku i drugog prepoznali?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kako je počeo sastanak?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ušli smo i predstavili se. Prvo su se oni predstavili, a onda smo se i mi predstavili.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koliko je ljudi bilo na sastanku?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Nas trojica: ja, Fred Abrahams i naš posrednik, kao i dvojica predstavnika OVK. U kući se nalazio i jedan stariji čovek, ali on nije prisustvovao sastanku.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A usput, koje je doba dana bilo?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Sreli smo ih.... krenuli smo iz Prištine/Prishtinë oko 9.00 časova a njih smo verovatno sreli u 10.30 časova, tako da je sastanak počeo oko 11.00 časova i trajao je oko dva časa.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kako su vam se predstavili zastupnici OVK? Ako možete jednog po jednog?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Gospodin Taçi se prvi predstavio. Rekao je da je on na čelu Političkog odeljenja Glavnog štaba OVK, a onda nam se predstavila i druga osoba kao Čeliku i rekao nam je da je on na čelu Pravnog odeljenja Glavnog štaba OVK.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Pretpostavljam da ste se i vi i Fred Abrahams predstavili?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, onda smo se i mi predstavili i objasnili smo šta Human Rights Watch radi na Kosovu/Kosovë od... vratili smo se na svoj raniji rad, od 1990. godine, ali i na naš rad tokom konflikta.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kako su oni odgovorili na vaše izlaganje o radu Human Rights Watcha?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Predstavnici OVK su izrazili zahvalnost i poštovanje za rad Human Rights Watcha i činilo se da su upoznati sa našim radom.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A kada kažete "Predstavnici OVK", možete li da budete određeniji o tome ko je šta rekao?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Nemoguće mi je da vam kažem ko je šta rekao, ali mi se činilo da je gospodin Thači višeg ranga od gospodina Čeliku. Uglavnom je on govorio tokom sastanka ali je i gospodin Čeliku aktivno učestvovao u njemu. Mislim da je u tom trenutku gospodin Thači izrazio svoju zahvalnost za naš rad.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koja je bila sledeća tema o kojoj ste razgovarali?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Posle opisa našeg rada i zahvalnosti gospodina Thačija, predstavnika OVK, mi smo rekli da mi takođe istražujemo i zloupotrebe od strane OVK.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Šta su oni odgovorili na to?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Pa, čim smo mi to rekli, gospodin Thači nas je prekinuo i rekao je: "Da, znamo da dolazi povremeno do zloupotreba tokom rata".

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A posle toga, o čemu ste razgovarali?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Onda smo detaljnije razgovarali o našoj zabrinutosti u vezi sa OVK. Razgovaralo se o dve teme, od kojih je jedna bila kodeks ponašanja OVK, dok je druga tema bila pritvor dvojice novinara u oktobru mesecu od strane OVK.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako možemo jednu po jednu temu. Kodeks ponašanja OVK, kako je baš ta tema naišla u razgovoru?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Pa, kada je gospodin Thači rekao da dolazi do zloupotreba tokom rata, mi smo rekli... ja kao pravnik sam ukratko predstavio njihove obaveze po Međunarodnom pravu, a gospodin Thači je odgovorio: "Da, mi imamo kodeks ponašanja po ovim pitanjima." Mi smo onda pitali da li bi mogli da vidimo kopiju tog kodeksa, a oni su nam rekli da ne možemo, jer je u pitanju vojna tajna ili nešto tako, i da zbog toga ne mogu da nam daju taj kodeks ponašanja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Možda vam je nemoguće da se setite, a onda nam to slobodno recite. Kada su vam rekli "ne", da li se sećate ko vam je to rekao - da ne možete da vidite kopiju kodeksa?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mislim da je to bio gospodin Thači. Gospodin Čeliku jeste učestvovao u toj raspravi, i govorio je nešto o civilnoj strukturi koju su oni pokušavali da stvore u regionima koji su oni kontrolisali kako bi osigurali vladavinu prava u tim područjima pod njihovom kontrolom.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Doći ćemo do toga za koji trenutak. Ako samo mogu prvo da vas pitam. Pokrenuli ste pitanje Međunarodnog prava i gospodin Thači je odgovorio pominjući kodeks ponašanja. Da li su gospodin Thači ili gospodin Čeliku imali još neki odgovor po pitanju Međunarodnog prava? Da li su bilo šta rekli?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne. Ali izgledalo je kao da su upoznati sa svojim obavezama u skladu sa Ženevskim konvencijama i prihvatili su da OVK treba da se pridržava Ženevskih konvencija.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da se vratimo na ono što ste nam upravo rekli o civilnoj strukturi koja je osigurala vladavinu prava. To je po vama govorio gospodin Čeliku. Možete li da nam kažete šta je on još rekao?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne sećam se tačno šta je gospodin Čeliku rekao, ali je on u osnovi pokušavao da nam objasni da je OVK vojska koja se nalazi pod pritiskom i

da su pokušavali da stvore strukturu. Jedna od stvari koje su pokušavali da stvore jesu civilne strukture na takozvanim oslobođenim teritorijama i on je onda govorio o poteškoćama u vezi sa tim. Na tu temu smo se vratili kasnije kada smo razgovarali o dvojici novinara koje je držala u pritvoru OVK.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da sada predemo na tu temu o dvojici novinara. Kako je počeo razgovor o dvojici novinara?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi smo počeli razgovor kada smo rekli da smo posebno zabrinuti zbog tih novinara koji su bili pritvoreni.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li je bilo nekog odgovora? I ako ga je bilo, ko je dao taj odgovor?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Tada smo imali detaljnu raspravu o dvojici novinara. Sećam se da je gospodin Taçi bio frustriran zbog toga što su ta dvojica novinara privukla toliko pažnje, ukazujući na činjenicu da su mnoge albanske novinare i humanitarne radnike zlostavljale Jugoslovenske vlasti. Onda smo mi postavili vrlo konkretna pitanja o... Rekli su... izvinite. Rekli su da su dvojicu novinara izveli pred sud gde su bili osuđeni. Onda smo im mi postavili vrlo konkretna pitanja o samoj prirodi tog suđenja. Pitali smo da li su oni imali pravnog zastupnika. Odgovorili su da je zastupnik bio pozvan ali da se nije pojavio. Mi smo ih pitali da li su te dve osobe bile prisutne na suđenju i odgovor je bio da oni nisu bili prisutni na svom suđenju. Onda smo ih pitali da li su bili obavešteni koje su optužbe podignute protiv njih i da li su imali vremena da pripreme i iznesu svoju odbranu, ali nam je postalo jasno da ni to nije bio slučaj. Predstavnici OVK su pokušali da nam kažu da se radilo o ozbiljnijim optužbama od špijunaže ali nisu na tu temu ulazili u detalje. I nakon tog razgovora, ja sam naglasio da mi smatramo da to suđenje nije ispunilo međunarodne kriterijume i da ti novinari trebaju da budu oslobođeni.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Samo pre nego što o tome nastavimo, da pogledamo šta ste rekli o razgovoru u vezi dvojice novinara. Rekli ste "oni su odgovorili", misleći na tu dvojicu predstavnika OVK. Ukoliko možete, budite precizniji - ko je odgovorio?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Sećam se da su obojica aktivno učestvovali u raspravi oko toga i obojica su bili upoznati sa detaljima tog suđenja. I mi smo posebno tražili od našeg posrednika da nam ugovori sastanak sa predstavnicima OVK kako bi o tom slučaju razgovarali. I ja mislim da je gospodin Çeliku bio predstavnik OVK na tom sastanku jer je on bio zadužen za pravna pitanja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kažete da su pomenute mnogo teže optužbe od špijunaže. Da li iz toga možemo da shvatimo da su njih dvojica optuženi zbog špijuniranja ili je to tako bilo objašnjeno?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Preko naših izvora mi smo već znali da su oni osuđeni zbog špijuniranja na 60 dana zatvora u OVK zatvoru broj 7, a to je bio zatvor o kom nismo ništa znali, ni gde se nalazio.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako samo možete da budete malo jasniji u vezi toga. Ko vam je rekao da se oni nalaze u zatvoru broj 7?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi smo to saznali preko novinara iz *Koha Ditore*. Nisam siguran da li je o tome OVK objavio izjavu kojom je to potvrdio.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Samo da bi bilo jasnije, da li se zatvor broj 7 spominjao tokom tog sastanka?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Nisam siguran da li je razgovarano o samoj lokaciji, ali smo tražili... u stvari, trebalo bi da nastavim da pričam hronološki o tom sastanku. Nakon što sam rekao da to suđenje nije bilo po međunarodnim standardima i tražio da se novinari puste, rečeno nam je, a mislim da je to rekao gospodin Çeliku - da je to pitanje pravosudne vlasti i da oni ne žele da se mešaju u nezavisni rad pravosudnih organa i da će biti omogućena žalba po tom predmetu. Takođe su nam rekli da su zatvorenici u dobrom zdravlju i da nisu bili zlostavljani. Mi smo tražili da vidimo zatvorenike kao i da budemo prisutni tokom žalbenog postupka. Nažalost, kao i naši prethodni zahtevi, i ovi nisu bili odobreni.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I samo da bi nam bilo jasno, ko je govorio o tom predmetu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Što se tiče priče o sudskoj nezavisnosti, mislim da je o tome govorio gospodin Çeliku.

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, samo radi zapisnika, mislim da nismo dobili odgovor koji bi moj kolega mogao da traži od svedoka da li je ili nije danas rečeno da je o zatvoru broj 7 bilo reči na tom sastanku. Nije bilo odgovora na to pitanje.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne sećam se da li je zatvor broj 7 bio pomenut na tom sastanku.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U redu. Hvala vam. Pomenuli ste vaš zahtev da vam se omogući pristup zatvorenicima kao i da budete prisutni tokom žalbenog postupka. Da li je to bilo odbijeno na sastanku?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li možete da se setite ko je odbio te zahteve?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne mogu da se setim.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li ste dobili bilo kakvo objašnjenje zašto ne možete da obidete zatvorenike tamo gde su oni bili držani?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mislim da je glavni razlog zašto je većina naših zahteva odbijena bio vojna tajna. Rekli su nam da ukoliko mi želimo da uložimo žalbu pred Žalbenim većem, da mi to možemo da uradimo preko kancelarije Adema Demačija.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Rekli ste da verujete da je u pitanju bila vojna tajna. Da vas ovako pitam: zbog čega verujete da je razlog bio vojna tajna?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Jasno se sećam da su odbili naš zahtev da vidimo njihov kodeks ponašanja jer je to bila vojna tajna. Ali ne mogu precizno da se setim koji je bio razlog zbog čega ne možemo da obidemo zatvorenike. Zato je za mene bolje da kažem da se ne sećam.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Vi ste nam rekli da vam je na sastanku rečeno da su zatvorenici bili u dobrom stanju?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Ako možete da se setite, ko vam je to rekao?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. To je bio gospodin Çeliku.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Rekli ste nam ranije da ne govorite albanski jezik. Na kom jeziku je razgovarano na sastanku?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Naš posrednik je takođe bio i naš prevodilac a moj kolega Fred Abrahams govori albanski jezik. Ali je zbog mene tokom čitavog sastanka vršeno prevođenje.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kada vam je rečeno da nećete moći da prisustvujete žalbenom postupku, da li je razgovor onda prešao na neku drugu temu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Razgovarali smo još o nekim temama. Nakon toga, mi smo predložili alternativni način da se ta lica puste, ukoliko se zaista radilo o nezavisnosti pravosudnog sistema, jer bi mogla da se objavi opšta amnestija za zatvorenike od strane Glavnog štaba OVK, a mi bi pomogli da se to uradi i da se na taj način oslobode dvojica zatvorenika. I mi smo izneli jake razloge za to jer smo im ukazali da bi se to kada je u pitanju javnost povoljno odrazilo na reputaciju OVK – da amnestiraju te osobe. Onda smo se ukratko vratili... onda smo takođe razgovarali... da li želite da nastavim?

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Izvolite.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Takođe smo razgovarali o saradnji OVK sa kancelarijom Tužilaštva Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, MKTJ i o ratnim zločinima, naročito kada se radi o identifikaciji jugoslovenskih zvaničnika koji su umešani u ratne zločine. Takođe smo na kraju razgovarali o tome da li je OVK ili nije preduzela ikakve disciplinske postupke prema pojedinim svojim članovima.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I šta su vam predstavnici OVK rekli o toj poslednjoj temi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Gospodin Tači nam je rekao da je bilo nekih disciplinskih postupaka protiv pripadnika OVK.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li vam je naveo neke pojedinosti?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi smo tražili pojedinosti a on nam je rekao ako nam bude dostavio te pojedinosti da bi njih onda trebalo da uključimo u naš izveštaj kako bi se pokazalo da OVK ne samo da govori o svojim obavezama prema Ženevskim konvencijama već i da ih aktivno sprovodi. Ali nam nisu dostavili nijedan slučaj, nijednu pojedinost za bilo koji slučaj.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li ste dobili pojedinosti u vezi tih slučajeva posle tog sastanka?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne. Kao što smo jasno naveli u našem post-konfliktnom izveštaju, mi nikada nismo dobili nijednu informaciju od OVK po pitanju disciplinovanja ili kažnjavanja vojnika zbog počinjenih zlostavljanja.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Rekli ste nam da se gospodin Čeliku predstavio kako je on iz Pravnog odeljenja?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: On je rekao da se nalazi na čelu Pravnog odeljenja Glavnog štaba, da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li vam je objasnio šta to znači?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li ste ga pitali?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Tog dana kada je održan sastanak, da li ste gospodina Çelikua znali po drugom imenu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne, nisam ga poznao ni po imenu Çeliku pre toga, jer se nikada nismo sreli do tada.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li ste kasnije saznali njegovo ime pored nadimka Çeliku?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Moj kolega Fred Abrahams je utvrdio odmah posle sastanka da se on zove Fatmir Limaj.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Koliko dugo je trajao taj sastanak?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Trajao je otprilike dva sata. Završio se u prijateljskom tonu. Bili smo veoma zadovoljni da smo sa OVK obavili jedan ozbiljan razgovor i da je OVK bila spremna sa nama da razgovara o tim pitanjima za razliku od Jugoslovenskih snaga.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: O samom sastanku i sadržaju sastanka, da li je o tome napisan izveštaj koji je uvršten u neki od izveštaja Human Rights Watcha?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kako bi uštedeli vreme, usmeriću vas na izveštaj "Zatvaranja i zlostavljanja".

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, to je poslednji paragraf na stranici broj 24 i prelazi na stranicu broj 25.

TUŽILAC SHIN: To se nalazi u tabulatoru broj 4, stranice broj 24 i broj 25 nose oznake ERN 00676493 i ERN 00676494.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li postoji još neki izveštaj u kom ste govorili o sastanku i njegovom sadržaju?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Postoji interna beleška o ovom sastanku, ali se takođe pominje i u našim... pod naslovom "Naredbodavni izveštaj", koji je ja mislim uključen u tabulator broj 9. Nadam se da je to kopirano.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Kako bi uštedeli vreme, usmeriću vas na stranicu broj 492 i možete da mi kažete da li se radi o tačnom navodu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. To je takođe pomenuto u još jednom delu izveštaja, ali je ovo jedno od ta dva mesta, u poslednjem paragrafu na stranici broj 492 i prelazi na stranicu broj 493.

TUŽILAC SHIN: Časni Sude, to su stranice broj 492 i 493 u poslednjem tabulatoru i nose oznake ERN K0361326 i ERN K0361327. To je deo na stranici broj 1326 koji počinje rečenicom: "U novembru mesecu 1998. godine, istraživači Human Rights Watcha su imali sastanak sa dvojicom predstavnika OVK Hashimom Thačijem i Fatmirom Limajem i razgovarali su o obavezi OVK da poštuje ratno pravo".

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, kada je ovaj izveštaj objavljen?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: On je objavljen... verujem da je to bilo u oktobru mesecu 2001. godine, ako samo mogu to da proverim. Da, u oktobru mesecu 2001. godine.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Hvala vam. Da li je Human Rights Watch preduzeo neke druge korake u vezi ovog sastanka?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, napisali smo pismo u kom smo se zahvalili OVK na sastanku.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Upućujem vas na tabulator broj 8. To je dokument od jedne stranice i nosi oznaku ERN U0081346. Da li je to pismo koje ste pomenuli?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Postaviću vam par pitanja u vezi ovog pisma. Pre svega, ko ga je napisao?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Napisao ga je Fred Abrahams.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Datum na njemu je 2. decembar 1998. godine, je li tako?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Na koga je adresirano pismo?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Kao što piše na vrhu stranice, upućeno je političkom predstavniku Glavnog štaba OVK gospodinu Ademu Demaqiju, Političkom direktoratu Glavnog štaba OVK na čijem je čelu bio Hashim Taçi i Pravnom direktoratu Glavnog štaba OVK na čijem je čelu bio Fatmir Limaj.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I samo da bi bilo jasno, kako ste vi znali da je Fatmir Limaj bio na čelu Pravnog direktorata Glavnog štaba OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Zbog toga što se on sam tako predstavio tokom sastanka.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Sami možemo da pročitamo pismo, ali bih vam ja postavio nekoliko pitanja u vezi toga. Izvinite. Uradićemo to...

TUŽILAC SHIN: Ako bi mogli da postavimo pismo na grafoskop, i uradićemo to na stari način, pošto se ne nalazi u sistemu *Sanction*.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Dakle, u tom prvom paragrafu...

prevodioci: Molimo vas da uključite mikrofon.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Izvinjavam se. U prvom paragrafu se pominju dva sastanka iz sredine novembra meseca sa gospodinom Ademom Demaqijem i gospodinom Hashimom Taçijem. Da li je sastanak iz sredine novembra meseca sa gospodinom Taçijem onaj o kom ste nam upravo govorili - u Banji/Banjë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, to je tačno. Ali ime gospodina Limaja ovde nije navedeno.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: A da vas pitam: zašto nije bilo navedeno ime gospodina Limaja?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Zbog toga što je Hashim Taçi smatran "krupnom ribom". On je u javnosti viđen kao vođa OVK, i da je to bio razlog zbog čega smo izostavili gospodina Limaja. Nadam se da nam nije zamerio zbog toga.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li ste znali za ime Fatmira Limaja kada ste pisali ovo pismo?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ja sam njegovo ime saznao dosta kasnije.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Objasnili ste nam da se na vrhu stranice pominje Pravni direktorat?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mi smo znali da je u to vreme većina komandanata imala svoje ratno ime. Svi su imali imena poput: *Čelik*, *Zmija* ili *Tigar*. Sećam se da smo se šalili kada smo napustili sastanak da bi mogli da formiraju zoološki vrt čak i ako oni... čak i ako izgube rat, jer su većina njihovih imena bila životinjska imena.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Pređimo sada na drugi paragraf. Tu se pominje nedavna odluka da se puste na slobodu dvojica novinara *TANJUG*-a kao i albanski politički aktivisti?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li se sećate kada su oni pušteni?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je bilo krajem novembra meseca. Tačan datum je naveden u našem izveštaju o zatočenjima. Mi smo govorili ranije tokom mog svedočenja o tome. Ne bih želeo da nagađam, ali mislim da je to bilo 27. novembra.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U redu. Ali mi to možemo da pronađemo?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je bilo neposredno nakon našeg sastanka sa OVK na kom smo sugerisali da se dvojica novinara oslobode.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Da li ste ikada saznali da je puštanje tih osoba bilo u vezi sa vašim sastankom?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne. OVK je bila izložena pritisku zbog ove dvojice novinara i ja sam siguran da su sa mnogih strana slušali o potrebi da oslobode novinare.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Pređimo sada na sledeći paragraf, u prvoj rečenici piše: "Želimo da vas podsetimo na razgovor koji smo vodili na Kosovu/Kosovë, konkretno na obavezu OVK da se pridržava ratnog prava." Na koje razgovore vi želite da podsetite primate pisma?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To su razgovori vođeni na sastanku sa gospodom Tačijem i Limajem u Banji/Banjë.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: I možda na početku, oko sredine paragrafa: "Dobro je poznato da su pravne strukture OVK u procesu obrazovanja. Međutim, to vas ne oslobađa vaših obaveza po Međunarodnom pravu da na human način tretirate zatvorenike, uključujući pošteno i javno suđenje." Da li se i ovo odnosi na razgovore sa tog sastanka?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Naša namera je bila da nastavimo dijalog sa OVK kako bi oni poboljšali svoje ponašanje i kako bi sproveli obavezu poštovanja Ženevskih konvencija.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: Dalje posle toga, vi u poslednjoj rečenici pisma kažete: "Mi smo..." izvinjavam se "Mi smo posebno zainteresovani u nastavku naših razgovora za kodeks ponašanja za vojnike OVK kao i za vašu saradnju sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju." Da li ste nastavili razgovore o ovim temama sa osobama kojima je upućeno pismo?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ja dalje nisam učestvovao u tim razgovorima tako da ne bih mogao da kažem da li smo imali još sastanaka sa OVK, posebno ne... koliko je meni poznato, ovo je bio naš jedini sastanak sa gospodom Thačijem i Limajem. Nastavili smo razgovore sa gospodinom Demačijem ali je njegova uloga i uticaj bio relativno ograničen u okviru OVK. A onda nekoliko meseci posle tog pisma, stvari su izmakle kontroli zbog sukoba i bili smo preplavljeni poslom o dokumentovanju zlostavljanja koje su vršile na Kosovu/Kosovë Jugoslovenske snage.

TUŽILAC SHIN – PITANJE: U redu. Hvala vam gospodine Bouckaert.

TUŽILAC SHIN: Tužilaštvo više nema pitanja časni Sude.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Shin. Ovo je svakako povoljan trenutak za drugu pauzu. Nastavićemo sa radom u 18.05 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Da gospodine Khan.

ADVOKAT KHAN: Zahvaljujem časni Sude.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KHAN

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, zovem se Karim Khan i predstavljam zastupnika Odbrane gospodina Fatmira Limaja koji sedi iza mene. Mislim...

prevodioci: Molimo zastupnika da govori u mikrofona.

sekretar: Kažu vam da govorite u mikrofona.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Nisam čuo poslednji deo vašeg pitanja.

ADVOKAT KHAN: Možda je sada bolje.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Poslednji deo u mom predstavljanju je bio da mislim da ste se vi sreli sa gospodinom Limajem ranije u jednoj prilici?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Nadam se gospodine Bouckaert da vas neću predugo ispitivati, ali imam neka važna pitanja za vas. Bio bih vam zahvalan kada bi odgovarali pažljivo i bez žurbe. Vi to shvatate, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da gospodine.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Jer naravno, vi razumete da sada ovde govorite o veoma važnim stvarima?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, potpuno sam svestan toga.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Mislim da ste se vi izvinili gospodinu Limaju što mu niste naveli ime u pismu koje ste poslali, a ja vas uveravam da se on zbog toga nimalo nije uvredio. Da li sam u pravu i kada kažem da vi niste imali nameru da bilo koga uvredite namerno ili ne, kada ste se setili one smešne dosetke nakon vašeg odlaska sa sastanka kada ste vi rekli: "Ako OVK izgubi rat, mogli bi da otvore zoološki vrt"? Ja sam siguran da vi niste mislili... da niste imali nameru bilo koga da uvredite, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne, i žao mi je ukoliko je bilo ko zbog toga bio uvređen.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li znate šta znači reč "čeliku"?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, mislim da znači "čelik".

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vi ste svedočili da ste pročitali mnogo materijala o Kosovu/Kosovë i o složenoj situaciji na Balkanu pre nego što ste otišli na vašu misiju na toj teritoriji? To je tačno, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Normalno je da se čovek obavesti o osnovnim pitanjima koja bi mogla da iskrsku tokom obavljanja posla za organizaciju kao što je Human Rights Watch. To je tačno, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li je tačno da ste na Kosovu/Kosovë bili u dva navrata?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Bio sam na Kosovu/Kosovë i posle toga.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: U vreme kada ste pisali vaše izveštaje, bili ste na Kosovu/Kosovë dva puta? Da li je to tačno?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je tačno, da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Rekli ste da ste imali sastanak koji je trajao oko dva časa sa Hashimom Tačijem i mojim klijentom gospodinom Limajem?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Tačno.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: To nije bio formalni, već je bio neformalni sastanak, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li ste pravili neke beleške sa sastanka?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Napravili smo sažetak sadržaja sastanka jednu nedelju posle kako bi to interno mogli da koristimo u Human Rights Watchu.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: I vi ste tražili taj sastanak da bi razgovarali o pitanjima koja ste već naveli, i taj sastanak je očigledno već bio odobren, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: I rekli ste da se gospodin Hashim Tači predstavio kao šef Političkog direktorata [Glavnog štaba OVK]. Vi se toga jasno sećate, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li je tačno da se moj klijent vama predstavio kao komandant Çeliku?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: On se predstavio kao Çeliku, šef Pravnog direktorata Glavnog štaba [OVK], da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vidite, ja sam to pitanje pokrenuo na osnovu zahteva mog klijenta. Da li znate ko je bio Ram Buja?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Znam samo za mesto Rambuje.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: U vašem... u vašem proučavanju OVK, da li ste ikada čuli za komandanta po imenu Ram Buja?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Koliko je detaljno bilo vaše shvatanje koja odeljenja ili koji ljudi su kasnije sačinjavali Glavni štab OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U vreme tog sastanka, moja saznanja su bila veoma ograničena. To je bio prvi put da su nam rekli da neki ljudi imaju neke konkretne položaje u Glavnom štabu OVK. Pre toga smo samo znali za neke glasnogovornike OVK.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vidite, u stvari... vi ne govorite albanski jezik, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Posle vašeg sastanka u novembru mesecu 1998. godine, može da se kaže zar ne, da je vaš kolega Fred Abrahams imao brojne sastanke sa gospodinom Limajem. Vi to znate, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U stvari, ja to ne znam.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: A da li znate da kad god bi Human Rights Watch tražio pomoć od gospodina Limaja tokom 1998. godine i kasnije, da bi gospodin Limaj tu pomoć i pružio?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Za tu pomoć ne znam, ali smo svakako imali veoma prijateljski sastanak kad sam ga ja sreo.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li vam je poznato da je krajem 1998. godine gospodin Limaj postao član Glavnog štaba OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne. Ja samo znam kako nam se on predstavio na sastanku.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li ste čuli za 121. brigadu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Tokom svih vaših istraživanja na Kosovu/Kosovë, putovanjima, razgovorima sa Kosovarima i srpskim humanitarnim i vojnim organizacijama, vi niste čuli za 121. brigadu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne, nisam.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Iz toga sledi da vi niste znali ko je bio na čelu 121. brigade u vreme kada ste se sastali sa gospodinom Thaçijem i mojim klijentom?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Tačno.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Sreli ste se u Banji/Banjë?
SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Pretpostavljam da ne znate gde je moj klijent rođen?
SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mislim da je on rođen u Banji/Banjë.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Na osnovu vašeg iskustva odlaska u razna mesta na Kosovu/Kosovë, da li je tačno da kada ste se sastajali sa raznim ljudima iz Glavnog štaba ili sa regionalnim komandantima, da bi u tim prilikama obično i lokalni komandant tog područja prisustvovao tom sastanku. Da li vam je to bilo poznato ili nije?
SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne, nije mi to bilo poznato kao opšti princip.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li postoji mogućnost da ste vi pogrešili i da je gospodin Limaj vama rekao da je studirao prava na Prištinskom univerzitetu?
SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: On je to rekao tokom sastanka, ali se predstavio kao šef Pravnog direktorata OVK.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vi dakle kažete da je on bio u sastavu Glavnog štaba, da je on bio direktor za pravna pitanja Glavnog štaba OVK?
SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Glavnog štaba, da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li ste... izvolite?

TUŽILAC SHIN: Samo da bi bilo jasno, u transkriptu piše u 22. i 23 redu - u odgovoru piše: "On je to rekao tokom sastanka, ali nije sebe predstavio kao šefa Pravnog direktorata OVK." Mislim da je svedok rekao da jeste, ali možda bi to trebalo da se razjasni.

SUDIJA PARKER: Odgovor koji sam ja čuo je svakako bio da se on [Fatmir Limaj] tako predstavio.

SVEDOK BOUCKAERT: Tako je.

ADVOKAT KHAN: Zahvaljujem se mom uvaženom kolegi.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Na osnovu vaših brojnih istraživanja, čitanja novina, i vaših sastanaka koje ste imali tokom putovanja po Kosovu/Kosovë, da li ste ikada iz bilo kog drugog izvora čuli da je na nivou Glavnog štaba postojao direktor za Pravne poslove OVK? Da li ste to čuli iz bilo kog drugog izvora osim na tom sastanku?
SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vi ste uporedili stav i spremnost gospodina Thaçija i gospodina Limaja na tom sastanku, njihovu otvorenost za konstruktivni dijalog sa stavom i ponašanjem jugoslovenskih vlasti. To je tačno, zar ne?
SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Apsolutno. Mi smo imali prijateljski i pozitivni razgovor sa gospodinom Thaçijem i gospodinom Limajem koji su u više navrata izrazili svoju spremnost da poštuju Ženevske konvencije, i činilo se da oni dobrovoljno saraduju u našim nastojanjima, osim činjenice da nisu želeli da nam daju pojedinosti koje smo mi tražili. A takav odnos nije bio prisutan kod Jugoslovenskih snaga ili zvaničnika.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Mislim da ste rekli da nije bilo nikakvog pokušaja sakrivanja bilo čega od strane bilo koga na tom sastanku, jer vas je gospodin Tači prekinuo i odmah je prihvatio da ima problema koji se dešavaju u ratu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Ali manje smo bili zadovoljni sa njihovim odgovorima na konkretna pitanja o pojedinim slučajevima i kako su ih oni rešavali.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Naravno da nažalost u ratu uvek ima problema, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Svakako.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: U stvari, problemi se događaju i u veoma disciplinovanim vojskama, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Glavno je pitanje da li se ti problemi rešavaju.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Čak i u vojskama... u vojsci SAD, u Britanskoj vojsci, Kanadskoj vojsci, čak i vojskama koje imaju dugu i razvijenu tradiciju vojne taktike, znanja i pravila viteštva – čak i tu se dešavaju problemi u žaru borbe. To je tako, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Kao što sam i dokumentovao, da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da. I na tom sastanku, niko nije u stvari pokušao da prikrije da je problema bilo. Problemi su se dogodili?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Svakako. Kao što sam ranije naveo, nas je najviše zanimalo kako se ti problemi rešavaju, i želeli smo stvarne podatke o tome kako je OVK rešavala te probleme.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da. "Srce želi ali telo ne može." Čuli ste za tu izreku, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne sećam se da sam tako nešto čuo, ali siguran sam da to jeste izreka, da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Bez sumnje, to je na vašu sreću. Tokom vaših razgovora učinjeni su stvarni pokušaji da se opišu poteškoće sa kojima je bila suočena OVK kao vojna organizacija na početku svog formiranja, i to vam je bilo rečeno, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Veoma jasno smo rekli na tom sastanku da mi ne smatramo da te poteškoće mogu da opravdaju pogubljenja po kratkom postupku i druga zlostavljanja.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da. Gospodine Bouckaert, svestan sam vašeg stava naravno, a takođe može da se kaže da Human Rights Watch ima plemenit cilj da se prošire ljudska prava koliko god je to moguće i da se ograniče zlodela u ratu. Mislim, to je mandat Human Rights Watcha, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne bih se složio sa vama. Naš je cilj da sprovodimo Međunarodno humanitarno pravo, a ne da ga proširujemo. Mi smatramo da proširenjem Međunarodnog humanitarnog prava izvan njegovih granica mi potkopavamo samo MHP. Pitanje genocida u Darfuru je sada sasvim jasan primer. Human Rights Watch nije bila jedna od organizacija koja je situaciju u Darfuru nazvala genocidom, zato jer mi želimo da se Međunarodno humanitarno pravo primenjuje, a ne nužno i proširuje.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da. Pa, možda je već naporno, ali da se vratimo na trenutak na Kosovo/Kosovë. Zar nije tačno da ste vi rekli da je gospodin Limaj govorio o

pokušajima koji su na terenu sprovedeni u jeku borbe kako bi se izgradilo nešto što bi moglo da predstavlja civilne institucije koje bi onda mogle da sprovedu Međunarodno humanitarno pravo i da ublaže strahote rata. Vama je to bilo objašnjeno, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: I naravno da vi kao realista znate kakve se stvari tokom rata dešavaju na terenu, i da u sukobu uvek postoje različite verzije o tome koliko je jedna strana dobro organizovana, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Imamo tradicionalne ratove koje smo videli u Evropi u poslednjih 50 godina između dve organizovane vojne strukture, a na drugoj strani je gerilski način ratovanja, čak i gde država nije uopšte uključena. Mislim, između dva ekstrema je sve moguće?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da. I naravno, ako vojska nije pre toga postojala. I ukoliko postoji jedan spontani talas stanovništva koje želi da se priključi grupi, bez obzira da li je zovemo pokret otpora ili teroristička grupa, neće biti nimalo lako odmah organizovati to na terenu. Postoje poteškoće, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Moglo bi ih biti.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: I naravno, vi se slažete da bez obzira na to kakve su odredbe Međunarodnog humanitarnog prava na papiru, kada je reč o njihovom sprovođenju u delo, različite vojne sile počinju sa različitim pozicijama?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Međutim, uslovi da se proveriti da li se primenjuje Međunarodno humanitarno pravo su sasvim jasni.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da. Ali različite vojne sile moraju od nečeg da krenu. Nisu sve vojske na istom stupnju evolucije, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Naravno, ako na primer uzmemo Dopunski protokol broj 2, vi znate da tu zakon ne traži nemoguće, već govori o sposobnosti suprotstavljenih strana da sprovedu u delo odredbe Dopunskog protokola broj 2. Vi znate to, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: U stvari, iz vaše analize, proučavanja i prisustva na Kosovu/Kosovë može da se kaže da jedan uravnoteženi pogled na situaciju zaključuje da je bilo mnogo strukturalnih slabosti unutar OVK, čak i u vreme kada ste vi bili tamo u septembru mesecu [1998. godine], je li tako?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ja bi to nazvao slabim tačkama, ali ne bih nazvao velikim slabostima.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li bi to nazvali strukturalnim slabostima, slabostima strukture?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, OVK je imala strukturalne izazove sa kojima se suočila.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: I mislim da čak i u vašem izveštaju...

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, to je u tabulatoru broj 5.

SVEDOK BOUCKAERT: Mislim da je to na strani broj 92.

ADVOKAT KHAN: Jeste, hvala vam.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vi govorite o instancama i kažete da su iskusni ratni izveštači kao i istraživači Human Rights Watcha primetili da je bilo slučajeva discipline u okviru OVK. To se nalazi u vašem izveštaju, zar ne? Zabeležili ste primere discipline, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Ali ja imam prigovor na vaše čitanje ove rečenice jer ovde ne piše da je uopšteno postojala nedisciplina u okviru OVK.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vi ste tu takođe primetili da nije bilo rigidne hijerarhijske strukture unutar OVK za period koji ovaj izveštaj pokriva od meseca februara do meseca septembra 1998. godine, i to je tačno zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mi govorimo o vojnim činovima koje bi pronašli u nekoj organizovanoj vojsci.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vi govorite i o posebnim unutrašnjim frakcijama?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mm, hm.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Naravno da u redovnoj, normalno organizovanoj vojsci nema posebnih unutrašnjih frakcija, jer postoji jasan lanac komande. Zar nije tako?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mislim da sada govorite o OSRK, Oružanim snagama Republike Kosovo, koja je bila organizacija izvan OVK, ali imali su uglavnom marginalnu ulogu. Naš izveštaj je objavljen u vreme kada se ta organizacija tek pojavila na sceni, ali ona nije postala važan učesnik u konfliktu na Kosovu/Kosovë.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, ja ne govorim sada o OSRK, već o internim frakcijama unutar OVK kojih nije bilo u redovnim vojskama?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Gde vi vidite da piše "interne frakcije" u našem opisivanju OVK?

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vi kažete da je bilo internih frakcija u vreme koje ovaj izveštaj pokriva?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Izvinite, možete li to da mi pokažete?

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Na vrhu stranice broj 92: "Iako je OVK primarno gerilska vojska bez primarne hijerarhijske strukture i postoje zasebne interne frakcije u periodu od februara do septembra meseca koji je pokriven ovim izveštajem." I onda nastavljate dalje.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da?

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da. OSRK nisu bile u sastavu OVK zar ne, već su bile posebna organizacija?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je bila otcepljena organizacija, tako bi to moglo da se opiše.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: U odgovoru na moje pitanje, složićete se sa mnom da regularna vojska nema unutrašnje frakcije, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ali mi govorimo o gerilskoj vojsci, a ne o regularnoj vojsci.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Ako bi mogli da odgovorite na moje pitanje?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Regularna vojska nema unutrašnje frakcije, ali postoje mnoge vojske koje imaju unutrašnje frakcije.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Govorili ste o dvojici novinara koji su bili zatvorenici OVK i kako ste o njima razgovarali na tom sastanku, sećate se tog razgovora?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Čak i pojedinci iz uglednih organizacija kao što je Human Rights Watch su morali da dobiju propusnice od Adema Demaqija u septembru mesecu 1998. godine, je li tako?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, dobili smo specijalne propusnice.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Bez sumnje da je to bilo veoma zasluženno, ali su čak... i pojedinci iz novina, novinari takođe morali da dobiju propusnice od Adema Demaqija, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Na kontrolnom punktu vi bi obično pokazali propusnicu koja vam je izdata, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Ako bi pojedinac, novinar, dvojica novinara bili zaustavljeni a nemaju propusnice, zar ne mislite da bi bilo logično da budu zadržani zbog dalje istrage?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne mogu da se setim nijednog slučaja a da se to dogodilo stranim novinarima. Dešavalo se da ih zaustave na kontrolnom punktu i da traže propusnice i da ih onda vrate nazad, ali se ne sećam nijednog slučaja da su bili uhapšeni i saslušavani.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Za agenciju *TANJUG* ste rekli da je gajila simpatije i prenosila ono što je govorio Slobodan Milošević. Da li bi se složili sa tim?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mislim da sam u svom svedočenju rekao da ih mi nismo smatrali objektivnim izvorom čitavo vreme. Ona jeste imala pro-jugoslovenski stav u svom izveštavanju.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Pretpostavljam da ne znate koji su dokumenti pronađeni kod te dvojice beogradskih novinara?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne. Mi nismo te informacije dobili.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Ali imate dokaz da su pušteni?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Oni su bili amnestirani.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Ali nemate dokaze da su bili zlostavljani?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Oni nikada nisu tvrdili da su bili zlostavljani.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vi nemate nikakve informacije o tome kako su se prema njima ponašali, kakvu su hranu dobijali, u kakvim su uslovima držani u toku perioda kada su bili zatvoreni od strane OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi nismo imali informacije o tome jer nam OVK nije dozvolila da obidemo zatvorenike.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Ali kada su te osobe puštene, vi ste svakako mogli da se sretnete sa tim ljudima?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vi ste to mogli da uradite da ste želeli?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Ali vi to niste?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: I naravno, osluškivali ste događaje na terenu, znali šta se dešava, bili ste u kontaktu sa drugim organizacijama: MKCK, UNHCR, časopisima, novinama, organizacijama za ljudska prava, čuli ste stvari koje imaju tesne veze sa vašim radom. To je tačno zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Šta mislite kada kažete "tesne veze"?

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da niste ništa čuli posle puštanja dvojice novinara što bi vas navelo da pomislite da se sa njima nije postupalo na dostojanstven i pristojan način, zar nije tako?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: U vašem razgovoru sa gospodinom Thačijem, kada ste razgovarali o teškoćama koje je imala OVK u vreme dok su trajale borbe, mislim da je tačno da je gospodin Thači dao primer iz Dreničke zone. Da li se sećate toga?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne sećam se da li je to bio gospodin Thači ili gospodin Çeliku, ali se govorilo o pokušajima da uvedu civilne strukture u području Drenice/Dreničë.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: A da li bi se prisetili ako...

ADVOKAT KHAN: Za moje uvažene kolege, to se nalazi u 24 paragrafu izjave, druge izjave.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: A da li bi se prisetili ako vam kažem da je gospodin Thači objašnjavao da se oni nalaze u procesu stvaranja civilnih struktura na područjima koje su oni kontrolisali i da je za to dao primer Drenice/Dreničë. Da li vam to pomaže da se setite ko je to rekao?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U ovom trenutku ja zaista ne mogu da se setim da li je to rekao gospodin Thači ili gospodin Çeliku.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Iz vašeg...

ADVOKAT KHAN: Izvinjavam se.

TUŽILAC SHIN: Ako će pitanja biti iz određene...

ADVOKAT KHAN: Nastavljam dalje.

TUŽILAC SHIN: U redu. Ali ukoliko mu budete postavljali pitanja iz izjave, molim vas da to svedoku i pokažete.

ADVOKAT KHAN: Da, naravno.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Na osnovu vašeg sećanja sa tog razgovora, da li ste stekli utisak da se Drenica/Dreniče spomenula kao možda naj... najbolji primer koji je gospodin Thaçi mogao da pruži o tome u kom području je OVK bila u najnaprednijoj fazi svog razvoja. Da li ste bili stekli takav utisak?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne znam da li je zbog toga bio dat primer Drenice/Dreniče, koja je gusto bila naseljena albanskim stanovništvom. OVK je u tom području bila prisutna i u vreme najžešće jugoslovenske ofanzive. Ali ne, ja nisam stekao takav utisak.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Generalno na vašim zajedničkim sastancima, oni [OVK] nisu bili savršeni i uvek je moglo više da se uradi, ali da li ste na tom sastanku stekli utisak da je vama bilo rečeno: "Gledajte, mi trenutno imamo probleme, ali dajemo sve od sebe da rešimo stvari." Da li bi to bila fer procena?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mislim da je sastanak bio vrlo prijateljski i da su predstavnici sa kojima smo se sreli ozbiljno mislili ono što su govorili i da su ozbiljno mislili kada su rekli da su privrženi Ženevskim konvencijama. Ali sastanak smo napustili manje zadovoljni zbog njihovih odgovora na neka konkretna pitanja o sprovođenju tih obaveza. Dakle ukratko, postojala je razlika između njihovih izjava o namerama i stvarnih primera na kojima su mogli da nam pokažu da to stvarno i čine.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Ali ti pojedinci, ta dvojica novinara i možda još dvojica su pušteni ubrzo posle vašeg sastanka?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vi ste tako svedočili, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, i još jednom bih želeo da se zahvalim gospodinu Limaju zbog činjenice da su oni bili pušteni, jer je to bio naš konkretan zahtev tokom sastanka.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Govorili ste o masovnom nasilju Jugoslovenskih snaga na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, svakako.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: To se detaljno iznosi u izveštaju koji je predodčen Pretresnom veću i ja ne želim da se ponovo bavim tim pitanjima. Ali vi se sećate, zar ne, jednog incidenta iz septembra meseca 1998. godine kada ste pronašli ubijeno dete staro 18 meseci. Da li se sećate o čemu govorim?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Svakako. Ja još uvek imam na svom radnom stolu fotografiju tog masakra.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Gde se to dogodilo?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U Drenici/Dreničë, u Gornjem Obrinju/Abri e Epërme.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Možete li da kažete Pretresnom veću šta ste tamo videli?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi smo stigli jedan dan nakon što su Jugoslovenske snage prošle kroz selo. Pronašli smo 18 članova porodice Limaj... porodice... kako se preziva ta porodica?

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li vam ime Obrinje/Abri nešto pomaže?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Izvinite, ali to je ime sela. Zaboravio sam prezime porodice. Zatekli smo 18 članova te porodice masakriranih u šumi, većinom žene i decu, i većinom im je pucano u glavu. Većinu sam vremena u septembru i oktobru mesecu proveo u dokumentovanju tog i drugih masakra koji su bili u centru pažnje našeg izveštaja pod naslovom "Nedelja terora u Drenici/Dreničë: Kršenje ljudskih prava na Kosovu/Kosovë"

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li je to ono dete za koga su Srbi tvrdili da je u pitanju lutka?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Rekli su da je to laž, da to nije u stvari dete već da je to inscenirano od strane OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Tome je posvećeno čitavo poglavlje u izveštaju "Nedelja terora" koji se bavi odgovorom jugoslovenskih vlasti koji je bio potpuno neverovatan i neljudski.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: To nije bila lutka?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne, nije bila lutka, ja sam to lično video, i ta devojčica nije bila jedino dete ubijeno tog dana. Ubijene su i dve sestre od 5 i 7 godina takođe.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: A okolnosti pod kojim su ubijeni, na koji vas zaključak navodi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Oni su ubijeni u šumi od strane Jugoslovenskih snaga. Oni na sebi nisu imali čak ni obuću. Njih su Jugoslovenske snage iznenadile, pronašle i ubile.

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, ja neću da prolazim kroz sve ove primere srpskih zverstava. To se već nalazi pred vama u dokumentima.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Gospodine Bouckaert, nadam se da ću biti kratak. Da li ste čuli za gospodina Jana Kickerta? On je diplomata iz Austrije?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li ga ponajete?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Poznavao sam ga u to vreme.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li sam u pravu da je to iskusan i sposoban diplomata?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, bio je veoma hrabar čovek.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Mnogo je bilo propagande na Kosovu/Kosovë tokom 1998. godine i posle toga, je li tako?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Čije propagande? Mislite od strane jugoslovenske vlasti?

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da, sa svih strana?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: To se dešava u ratu?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. A deo naše obaveze je i da razdvojimo propagandu od realnosti.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Govorili ste o... da li ste upoznati sa tvrdnjama Srpskih vlasti da postoji masovna grobnica nastala nakon pokolja žena i dece u Klečki/Klečkë?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, istraživali smo to.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Rečeno je da su tela spaljena u peći od strane OVK, je li tako?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li znate koje je mišljenje gospodina Kickerta u vezi toga?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ja ne znam koje je njegovo mišljenje, ali znam naše mišljenje.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Vi ne dajete mnogo prostora tim optužbama, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne. Mi nismo... ako mogu da objasnim razloge za to. Dokaze su Jugoslovenske snage iznele međunarodnoj zajednici u kojima su za dvojicu pripadnika albanske nacionalnosti tvrdili da su članovi OVK. Ovi ljudi su prikazani srpskim medijima od strane srpske sutkinje, mislim da se zvala Marinković.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da, čuli smo za njeno ime ranije.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je bila žena, trebalo bi da kažem takozvana sutkinja, jer je to žena koja je duboko bila umešana u mučenja ljudi. Ljudi su mučeni u njenom prisustvu, a ona je osudila ljude koji su očigledno bili žrtve mučenja. Tako da smo mi... imali smo ozbiljne sumnje zbog njene uloge u tom slučaju, a jugoslovenske vlasti nam nikada nisu dostavile onu vrstu dokaza koji su nam bili potrebni da bi taj slučaj potvrdili.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da. I iz vaših saznanja sa terena ili na osnovu izveštaja koji su naknadno došli, zar nije tačno da čak i Međunarodni forenzički tim koji je bio u to uključen nije nikada potvrdio navode koje su Srbi izneli da se radi o masovnom pogubljenju u Klečki/Klečkë koju je počinila OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, rekao bih da je to tačno.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li vam se čini u stvari da su te tvrdnje inscenirane od Srba kako bi ukaljali reputaciju i ime OVK kao deo propagandnog rata. Da li bi to gospodine bila razumna pretpostavka?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi jednostavno nismo mogli da potvrdimo navode koje je jugoslovenska vlada iznela uprkos našim naporima, a to nas je prilično

frustriralo. Ja ne znam da li je slučaj bio namešten ili mi jednostavno nismo to mogli da potvrdimo.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li na osnovu vašeg iskustva na Kosovu/Kosovë može da se kaže, razgovarali ste sa diplomatama i ostalima, da Srbi nisu uopšte bili spori u stvaranju bilo kakvih optužbi kada su smatrali da će na taj način prikazati OVK u najgorem mogućem svetlu. Da li je ta pretpostavka tačna?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Oni jesu iznosili jako mnogo optužbi, ali kada bi im se obratili za saradnju kako bi potvrdili te navode, mi nismo dobili onu vrstu saradnje koja je bila potrebna kako bismo potvrdili te navode. A u mnogo slučajeva su upravo njihove akcije uništile dokaze zločina za koje su tvrdili da ih je počinila OVK.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: I svakako, na osnovu vašeg iskustva onog što ste videli na Kosovu/Kosovë, ako vi... da su Srbi imali primer da je došlo do proizvoljnih ubistava od strane OVK, vi ste očekivali od njih da ne budu uzdržani po tom pitanju, već da će odmah da vam skrenu vašu pažnju na to?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To u stvari i jeste bila naša frustracija čak i kad jeste bilo dokaza na prvi pogled da je OVK počinila zločine, kao što je to bilo u slučaju pronađenih tela u jezeru blizu Glođana/Gllogjan, mi ni u tom slučaju nismo imali potrebnu saradnju kako bi potkrepili takve tvrdnje.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Ja sada ne govorim o saradnji. Govorim o tome da su vam pokazivali da su ti momci iz OVK loši momci i pokazivali su vam šta su oni uradili. Ja ne govorim o dokazima, već govorim o optužbama. Zar nije tačno da oni nisu bili spori u iznošenju optužbi?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, oni su objavili i *Belu knjigu* o zločinima.

ADVOKAT KHAN – PITANJE: Da li je tačno da tokom vašeg boravka na Kosovu/Kosovë vi nikada niste čuli čak i u septembru mesecu 1998. godine nikakve optužbe Srba protiv Čelikua ili Fatmir Limaja da je ubijao ljude u Lapušniku/Llapushnik. Vi to niste čuli, zar ne?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Meni lično nisu poznate takve optužbe.

ADVOKAT KHAN: Zahvaljujem vam se. Časni Sude, ja nemam više pitanja. Hvala vam puno.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Khan. Gospodine Harvey?

prevodioci: Molimo vas da uključite mikrofoni.

ADVOKAT HARVEY: Još uvek nisam navikao da ga koristim. Ja prepuštam svoje vreme gospodine Powlesu, a možda ću posle toga imati jedno ili dva pitanja, ali ih neće biti više od toga. Možda neću imati ni toliko, u zavisnosti od toga šta će gospodin Powles da pita.

SUDIJA PARKER: Hvala vam zaista. Gospodine Powles?

ADVOKAT POWLES: Hvala vam časni Sude.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT POWLES

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Gospodine Bouckaert, ja zastupam gospodina Isaka Musliua koji sedi iza mene. Nadam se da pitanja koja ću vam postaviti neće biti sporna i da ćemo zato sva pitanja proći relativno brzo. Međutim, sumnjam da ćemo moći da završimo večeras, tako da ćete morati ovaj vikend da provedete u Hagu, i zbog toga vam se izvinjavam.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: U redu je.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Želim o tri područja da razgovaram sa vama. Prvo su ciljevi OVK, drugo je struktura OVK u određenoj meri, i na kraju tema konteksta onog što se događalo na Kosovu/Kosovë te 1998. godine, preciznije o aktivnostima Srpskih snaga i vlasti. Počecemo sa ciljevima OVK, posebno u 1998. godini. Mislim da ste svedočili... mislim da ste svedočili da su događaji u Drenici/Dreničë u februaru i martu mesecu 1998. godine zaista radikalizovali etničko albansko stanovništvo i doveli do toga da se poveća broj pripadnika OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: A ono što se dogodilo u Drenici/Dreničë u februaru i martu mesecu 1998. godine jeste bilo ubistvo 83 etnička Albanca uključujući 24 žena i dece?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je tačno. Taj slučaj je detaljno opisan u našem izveštaju "Kršenja ljudskih prava na Kosovu/Kosovë".

ADVOKAT POWLES – PITANJE: I vaš kolega Fred Abrahams, koji je svedočio u *Predmetu Milošević*, smatra da je masakr u Drenici/Dreničë radikalizovao albansko stanovništvo i da su po njegovim rečima "gurnuli ih da pređu crtu". Da li bi se složili sa tim?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ja nisam bio prisutan tokom svedočenja, ali mislim da je tačno da se tim događajem radikalizovalo albansko stanovništvo i da je dovelo do ogromnog porasta broja pripadnika OVK među albanskim stanovništvom.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Da li se slažete sa kvalifikacijom tog događaja – da ih je to gurnulo preko crte?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ja ne bih upotrebio baš te reči.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Da li biste se složili sa njegovim svedočenjem da je od tada pa na dalje bilo jasno da više nije bilo moguće mirno rešenje konflikta?

TUŽILAC SHIN: Izvinjavam se, mogu li da dobijem od zastupnika koji je to deo svedočenja u *Predmetu Milošević*?

ADVOKAT POWLES: Svakako. Radi se o stranici broj 6.062, to je možda iz prvih dana suđenja Miloševiću, stranica broj 6.062 i ja mogu da vam dam i broj reda u kom se to nalazi. Da, stranica broj 6.062, red od broja 20 do broja 24.

TUŽILAC SHIN: Hvala vam.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Da. Po rečima gospodina Abrahamsa na tom suđenju, on je rekao: "Verujem..." rekao je "Verujem da su incidenti u Drenici/Dreničë bili veoma važni za tok sukoba jer se od tada radikalizovalo albansko stanovništvo. Sve do tada, OVK je bila neorganizovana i u neku ruku misteriozna organizacija. Posle ubistava u Drenici/Dreničë..."

prevodioci: Molimo vas da usporite zbog prevoda.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Izvinjavam se. "Posle ubistava u Drenici/Dreničë..." kaže gospodin Abrahams "...verujem da je bilo jasno da više nije bilo moguće mirno rešenje konflikta." Da li bi se složili sa njim da posle tog događaja više nije bilo moguće mirno rešenje konflikta?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Pretpostavljam da sam ja malo veći optimista od gospodina Abrahamsa. Smatram da uvek može da se postigne mirno rešenje konflikta, ali je u ovom slučaju mogućnost bila jako mala zbog aktivnosti koje je preduzimao predsednik Slobodan Milošević.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Da. Ova ubistva žena i dece su radikalizovala albansko stanovništvo i dovela do toga da se oni u velikom broju dignu na noge i da se brane. Da li se slažete?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne želim da mi stavljate reči u usta.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Ne.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ja ću... dovelo je do masovnog porasta podrške za OVK.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Među običnim svetom, veliki broj ljudi se priključio OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Pa nisu se svi priključili OVK, ali mnogi jesu... većinom mladi, ali čak i neki baš stari ljudi su se u toj fazi priključili OVK, da.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: To su bili obični ljudi, Albanci sa Kosova/Kosovë, običan narod?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da, bez sumnje se drastično promenila situacija na Kosovu/Kosovë. Adem Jashari je postao mučenik za Albance na Kosovu/Kosovë i oni su njegovu sliku u mnogim albanskim kućama u kojima smo bili držali po zidovima.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Da. Ljudi koji se možda radije ne bi borili su sada osećali potrebu da to učine i da se brane. Da li se slažete?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ja ne želim da nagađam o razlozima zašto su se ljudi priključili OVK, da li da bi oslobodili Kosovo/Kosovë ili da bi se odbranili.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Molim vas da pogledate u tabulator broj 5 u tom svežnju dokumenata na stranicama broj 76 i 77. To smo već gledali ranije. Želim da pogledate ponovo citat gospodina Shabana Shalae, komandanta OVK, koji je bio aktivista Saveta za ljudska prava i slobode, i vi ga tu nadugačko citirate u vezi aktivnosti određenih pojedinaca unutar OVK. To vam je već bilo izneto od strane Tužilaštva – da je bilo slučajeva kada su pojedinci u OVK činili greške, to je na stranici broj 77, i da su oni kažnjavani zbog toga čak i kada su u pitanju bili vojnici OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. I ponovo, naš cilj je bio da dokumentujemo takve slučajeve.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Da. On [Shaban Shala] prihvata da su pojedinci unutar OVK pravili greške. Međutim, ako pogledate na vrhu citat, on kaže: "Ja mogu da dodam s tim u vezi da Glavni štab OVK nije izdavao naređenja da se gone, ubijaju i masakriraju nevini ljudi ili da se pljačka ili uništava srpska imovina." I onda on lamentira: "Međutim, tokom rata

nije sve bilo moguće da se drži pod kontrolom." Da li se slažete sa njegovim opisom da to nije bila politika OVK da se ubijaju nevini ljudi ili da se pljačka ili uništava srpska imovina. To su možda činili neki pojedinci iz sastava OVK, ali da to nije bio jedan od ciljeva OVK. Da li se slažete sa tim gospodine Bouckaert?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Pa, mi nikada nismo videli nijedno naređenje u kom Glavni štab OVK poziva svoje pripadnike da ubijaju ili masakriraju nevine ljude ili da pljačkaju i uništavaju srpsku imovinu.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Da. Da li se slažete da to nije bio jedan od ciljeva OVK?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Prelazimo sada na izjavu Adema Demaqija koji je sledeće izjavio u intervjuu za *Radio B92*: "Kada sam razgovarao sa određenim ljudima iz Štaba, video sam da je postojao jedinstven stav o jednoj stvari – da se ne bavimo kidnapovanjima. Ukoliko to neke grupe samostalno rade, a mi imamo na njih uticaj, mi uvek onda interвениšemo posle čega kidnapovana lica budu puštena." Čini mi se sada da su po njegovom mišljenju i po mišljenju Glavnog štaba OVK neke grupe preduzimale neke akcije, preciznije - kidnapovanje na svoju ruku. Da li se slažete sa tom klasifikacijom?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da li pitate da li se radilo o grupama koje su samostalno sprovodile kidnapovanja?

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Da.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne, ne bih se složio sa tim.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Dakle, vi se ne slažete sa izjavom osobe koju ste uključili u vaše izveštaje, da li vi to kažete?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Vi se ne slažete sa čovekom koga ste citirali?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da. Mi ne... mi citiramo izjavu... kako bi ukazali na činjenicu da je OVK ponavljala javno u više navrata da će se pridržavati Ženevskih konvencija. Međutim, kao što sam već ponavljao, mi nismo imali dokaze da su oni kažnjavali ljude, i zato je veoma pogodan izgovor da su to činile određene grupe na svoju ruku.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Vraćam se sada na vaš prethodni odgovor, gde ste rekli da niste imali nikakve dokaze da je u OVK postojala politika da se sprovodi ubijanje nevinih ljudi i da se pljačka ili uništava srpska imovina?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mi [Human Rights Watch] smo to rekli... Ja sam rekao da se slažem da nije postojalo naređenje da se nevini ljudi progone, ubijaju ili masakriraju i da se pljačka ili uništava srpska imovina, da.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Tako je.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ali mi smo bili zabrinuti u vezi disciplinskih mera koje su sprovedene u vezi očiglednih zloupotreba koje su se odvijale na Kosovu/Kosovë.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Tačno. Ako ostavimo po strani to da nije bilo takvih procedura tada na terenu, vi se slažete da to svakako nije bila politika OVK. A da li su se oni kasnije s tim bavili drugo je pitanje?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne mogu da se složim... Ne mogu da svedočim da OVK nije izdala nijedno naređenje o ubistvu nekog lica.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: U redu.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ili grupu lica. Mogu da kažem da to nije bila njihova generalna politika.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Da. To nije bila njihova generalna politika.

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Sada ćemo onda da pređemo na ono što je možda bila njihova generalna politika., a to je da se zaštiti civilno stanovništvo od Jugoslovenskih snaga. Da li se slažete sa tim?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Mislim da smo o tome govorili u našem izveštaju u poglavlju "Naređenja". Mnogi napadi koje je činila OVK su se događali veoma blizu albanskog civilnog stanovništva. I bilo je apsolutno jasno da će OVK odgovoriti... izvinjavam se, da će Jugoslovenske snage zverstvima da odgovore na te napade OVK, uključujući i događaj u Gornjem Obrinju/Abri e Epërme, o kom smo ranije razgovarali, gde je malo dete masakrirano, a OVK je postavila mine na put odmah ispred tog sela - koje su ubile određeni broj jugoslovenskih... u stvari srpskih policajaca. Tako da u tom kontekstu ne mogu da se složim sa vašom izjavom. Ja mislim da je OVK povremeno dovodila u opasnost civilno stanovništvo zbog taktike koju je koristila.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Da li vi ozbiljno govorite da OVK nikada nije nastojala da zaštiti civilno stanovništvo od napada Srpskih snaga?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Ne, ja to ne kažem. Ali kažem da je OVK preko svoje vojne taktike u isto vreme izlagala to isto civilno stanovništvo opasnostima.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Pa, to je možda vaše mišljenje...

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: To je takođe naše mišljenje opisano u izveštaju "Pod naređenjem".

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Pa, to je možda vaše mišljenje, ali da li ćete se složiti da je OVK preduzimala povremeno akcije i operacije da bi zaštitila civile od Srpskih snaga? Da li bi se složili sa tim?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Siguran sam da je bilo takvih primera, da.

ADVOKAT POWLES – PITANJE: Da li znate neki primer?

SVEDOK BOUCKAERT – ODGOVOR: Sada nijednog primera ne mogu da se setim. Ali u većini pokolja koje sam ja lično dokumentovao, nije zabeleženo prethodno prisustvo OVK u selima, što samo uvećava ozbiljnost zverstava koje su počinile Jugoslovenske snage.

ADVOKAT POWLES: Časni Sude, gledam na vreme. Možda je ovo pogodan trenutak?

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Powles. Izvinjavam se što će biti potrebno da se vratite ovde i u ponedeljak.

SVEDOK BOUCKAERT: Ići ću da obiđem svoje rođake u Belgiji.

SUDIJA PARKER: Znam da će vas to onda veoma uznemiriti. Nastavićemo sa radom u ponedjeljak u 14.15 časova.

Sednica završena 19.00 h.

Nastavlja se u ponedjeljak, 11. aprila 2005. godine u 14.15. h.

Fond za humanitarno pravo

